БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 167 (12071)
1969 оной
июлиин 19,
суббото

Сэн 2 мүнгэн

...АРИЛГЫЕ ЭРДЭМ ...АНАЙ ҮНДЭҺӨӨР ЭМХИДХЭХЭ

...барилга арадай ...һалбаринуудай нэгэн. ...үргэн далайсатан... байһанай зэргээр ...тодорхойлогдо... Оронойманай бүхы эко... түргэнөөр хүгжэжэ, ...тай. Тиихэтэй хам... алишье зүг бүхэндэ ...үндын бодожо, ара... улам хүгжэжэ байһые ...харуулна.

...парти, Советскэ пра... капитальна барилга ...гын организацинуу... индустриальна ...хаха, барилгашадай ...хүмүүжүүлэн ургуул... саг үргэлжын анха... Эдэ асуудалнууд... тогтоолнууд ба... бодото дээрээ бэе... Капитальна барилга ...наряжуулан һайжа... барилгын үйлэдбэ... ...ческа талаар һайнаар ...тухай, проект зо... һайжаруулха ту... КПСС-эй ЦК ...СР-эй Министрнүүдэй ...нюнь һарада ба... Барилгые эрдэм ...һөөр эмхидхэхэ, ба... ...стри хүгжөөхэ, барил... түсэблэхэ, эмхидхэхэ тогтоолнууд зорюулаг... арадай ажана тэ... һайжаруулха, ажа... ...лтэ хангаха зорил... ...байра барилгын шанар ...хэмжээнүүд тухай» ...лэ баталан абтаа.

...оо барилгын бүхы ор... түсэблэлгын болон ...урмашуулгын шэнэ ...улагдажа эхилхэ. Ба... ажахын шэнэ рефор... һайнаар бэелүүлхэ, ...хэл хэхэ тухай тог... ...тор заагдаа. Энээнһээ ...альна барилга холын ..., табан жэлэй хуга... барилгын хэгдэхэ бай... абажа түсэблэгдэхэ ...дээ табан жэлэй жэл ...барилгын хэгдэхэнь ...һон байха болоно.

...барилгые шэнээр ...гурим ехэ удха ша... зохёолгодо барил... ...цинууд аргагүн ха... ...уялгатай болоо. Ур... хабаадалга, зүбшэл... ...териальна баазыень, ...ыень хараада абан... ...эб табиха ушар яһала ...лэй. Ёһотой һайнаар ...агүй проектээр, хүсэ... ...гдээгүй, тодорхой... сметээр барилга хэжэ ...комынь элдэб дутаг... проектын алдуутай ...ирдэг байгаа. Мүн сметээр хараалагдаһан ...барилгада хүрэхэгүй, ...ригдажа эхилһэн за... ...ганууд хэдэн жэлээр ...лагдагша һэн.

...ЦК болон СССР-эй ...дэй Соведэй һаяхан ба... ...ан тогтоолнууд капи... ...лгын ехэшье. жэжэ ...агдалнуудые зайсуул... ...эрдэм ухаанай үндэ... ...һээ зохёогдоһон тү..., нарин нягтаар табиг... ...т, еметын ёһоор эр... ...тэ табиба. Мүн барил... ...цинуудые, барилгаша... ...ическа, материальна ...һайнаар урмашуулха ту... ...гдаа.

...спублика дотор барил... ...ын ехэ хүдэлмэри ...барилгын томо органи... ...олохо Буряадай барил... ...ени, «Бурятцелинстрой ...үн «Бурятмежколхоз... ...дэл, барилга-хабсарал... ...дахи 802-дохи мос... томо предприятинууд, ...нүүдэй барилга-хабса... ...ленинүүд город, хү... ...удта барилга эрхилнэ. ...апитальна һомололгын ...гаргашалагдажа, про... культурно-ажаһууда..., гэр байранууд үндын ...хай.

...эгээн томо организа... Буряадай барилгын уп... коллектив энэ жэлдэ ...он түхэригэй барилга... ...хүдэлмэри хэхэ ту...

сэбтэй. Энэ ажалынь ерэхэ жэлдэ бүрн ехэ болохо юм. Управлени байгша оной хахад жэлэй түсэбые дүүргээ, хорёод мянган дүрбэлжэн метр байрын талмай ашаглалгада тушаагаа. Гэбэшье тус управлени барилга бодхохоор хэгдэжэ байгаа захилые дүүргэжэ шаданагүй, хүсэ шадалынь бага. Мүн барилганууд олонхи ушартаа хараалагдаһан саг болзор соогоо ашаглалгада тушаагданагүй, хэдэн жэлээр унжагайруулагдана. Иимэ байдалай гол шалтагаан юуб гэхэдэ, нэгэ доро олон барилга хэгдэжэ эхилнэ, тиимэһээ мүнгэн зөөри, барилгын материал нишэ тиишээ хубаагдажа, ашаг үрэнь удаан болзор соо харюулагданагүй.

«Бурятцелинстрой» трестын организацинууд мүн лэ иимэ дутагдалтай. Хүдөө тосхонуудта барилга эрхилдэг тус трестын өөрын индустриальна бааза үшөө байгуулагдаагүй. Хабсаргамал түмэрбетон зүйлнүүдые, хана хэхэ материал үйлэдбэрилхэ комбинат, заводуудай хэрэгтэй зэргын продукци үйлэдбэрилжэ эхилээгүй дээрэһээ барилгые түргэнөөр, һайн шанартайгаар эрхилхэ хэрэгтэ элдэб һаад ушарна. Республикын хүдөө тосхонуудта бодхогдожо байгаа бүхы барилгануудай хахадынь шахуу колхоз, совхозуудай хүсэ шадалаар, мүнгэн зөөреэр, хуушан аргаар бодхогдоно. Барилгын шэнэ материал, хабсаргамал зүйлнүүд хэрэглэгдэнэгүй. Иимэ барилгын шанар мүнөө үеын эрилтэдэ таарнагүй. Гол түлэб модоор бодхогдоһон гэр байра, малай байранууд түргэнөөр муудана, үмхирнэ.

Арадай ажахын энэ шухала һалбарине ашаг олзотойгоор эрхилхын, технико-экономическа һайн үрэ дүн туйлахын тула барилгын гол фонднуудые, нэн түрүүн техникэ, механизмуудые ашагтай һайнаар хэрэглэхэ, материалнуудай, мүн ондоо үлүү ехэ гаргаша усадхаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэй болоно.

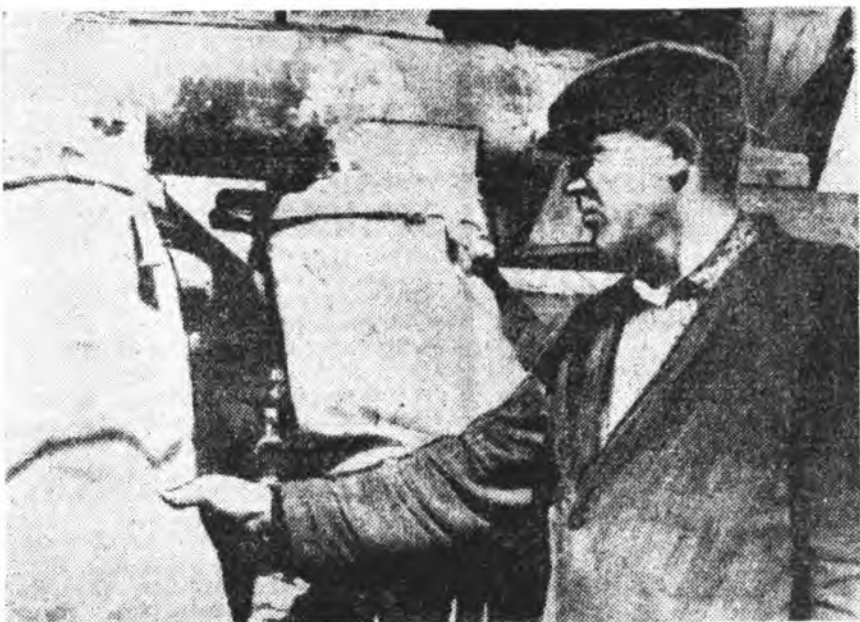
Парти болон правительство барилгашадай урда шэнэ зорилго табихатайгаа хамта барилгые зүбөөр эмхидхэхын, бага гаргашатайгаар эрхилхын тула арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхэ харгы зам заажа үгэбэ.

Түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гуримые эмхитэй зүбөөр, һайн бэлэдхэлтэйгээр бэелүүлхэ гээшэ барилгашадай, барилгын партийна, комсомолой, профсоюзай организацинуудай нэрэ хүндын хэрэг мүн. Зорилго юуб гэхэдэ, шэнэ гуримда орохын тула нарин нягта бэлэдхэл хэхэ, энэ гуримай гол эрилтые барилгашан бүхэндэ ойлгуулха, экономическа хүдэлмэри һайнаар эмхидхэхэ шухала.

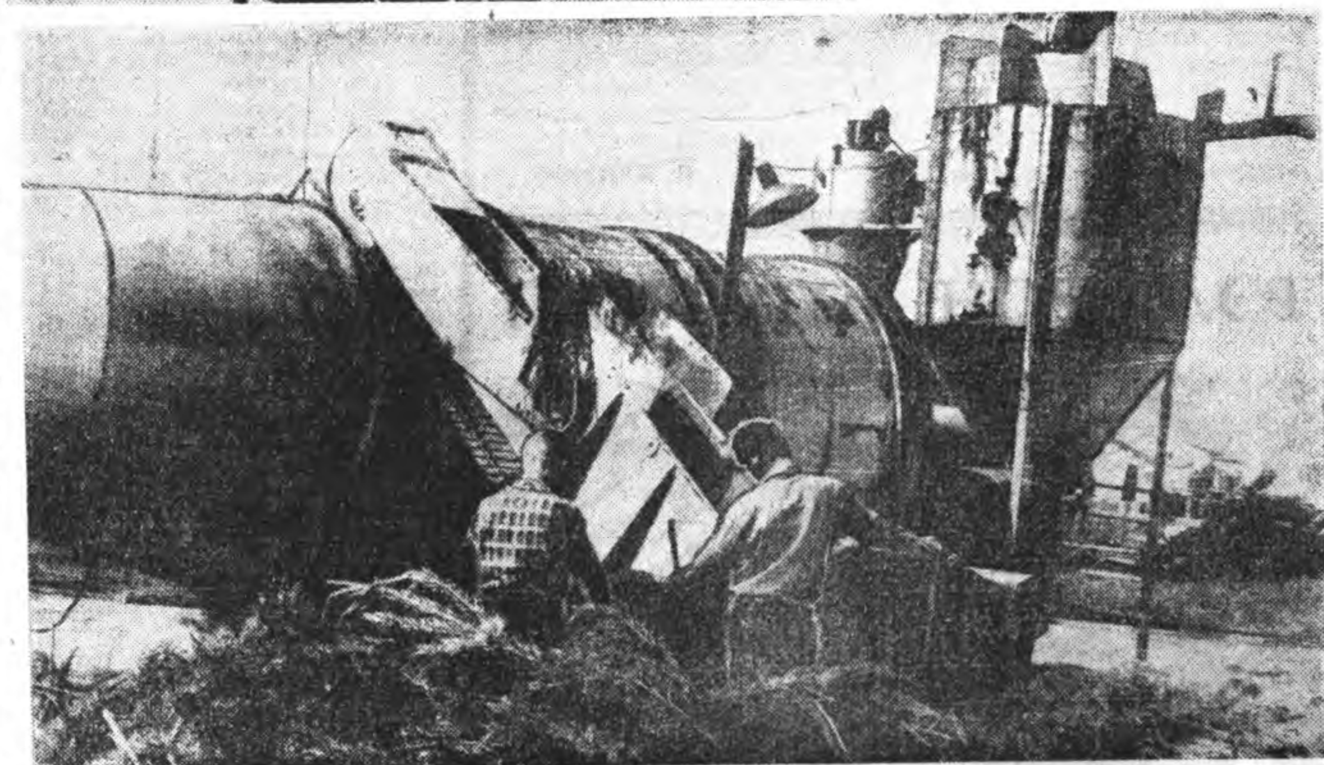
Экономическа шэнжэлгэ хэхэ ниитын бюронуудай хүдэлмэри һайжаруулха, тэдэнэй дүүргэдэг үүргэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Энэ талаар республикымнай барилгын организацинуудта түрүүшын алхам хэгдэжэ эхилээ. Барилга-хабсаралгын управленинүүдэй бригаданууд, прорабуудай һуралсал эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнэр техническэ документаци, проектнүүдтэй танилсана, шэнжэлгэ хэжэ һурана. Буряадай барилгын управлениин дэргэдэ һуралсалай һайн пункт хүдэлнэ, хэрэгтэй хэрэгсэлээр, харуулан ойлгуулха зүйлнүүдээр хангагдаа. Управлениин экономическа шэнжэлэлгын лаборатори ажахын тоосоондо оруулагдаһан комплексно бригада, барилгын участогуудай хүдэлмэри шэнжэлжэ, дүй дүршэлыень согсолжо байна.

Түрүүшүүлэй дүй дүршэл халан абалсаха, бүгэдын шадабари болгохо, эрдэм ухаанай, техникын туйлалтада түшэглэн, барилга эрхилхэ гээшэ ехэ удха шанартай. Барилгын шэнэ материал, хабсаргамал зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ бааза байгуулгые түргэдхэжэ, техникээ бүтээсэтэйгээр хэрэглэжэ, индустриальна аргаар барилга бодходог болобол, мүнөө үеын шухала эрилтэ—капитальна һомололго ашагтайгаар хэрэглэхэ, шэнэ барилгануудые һайнаар, хямдаар, түргэнөөр барихa зорилго шидхэгдэхэ, ажахын шэнэ реформо бэелүүлэгдэхэ байна.

БҮХЫ ХҮСЭЕЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ

ШЭЛБҮҮҺЭЭР ГУРИЛ ХЭНЭ.

Үбһэ ногооной ургаха үедэ шииг нойтоной таһалдаһанһаа болоно, Байгал шадарай ажахынуудай гол сабшалангай ургаса мүнөө жэл ганданги. Гэбэшье энэ багай колхоз, совхозуудай хүдэлмэришэд али болохо аргаараа малдаа тэжээл бэлэдхэжэ эхилэнхэй. Эндэхи Шергинскэ совхозой ажалшад тэжээл бэлэдхэхэ бүхы арга боломжонуудаа хэрэглэнэ. Ой модоной соорхойн, намаглиг газарай үбһэ хуряахаһаа гадна, нарһанай шэлбүүһэ тээрмэдэжэ, витаминаар элбэг тэжээл гаргажа эхилэнхэй.

Тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриин түлэг дундаа оротор хэрэглэгдэхэгүй байһан машина, тракторнууд эдэ үдэрнүүдтэ нарһан тужа Быково тосхон хоёрой хоорондо һүндэлдэдэг болонхой. Зунайнгаа амаралтада байһан Шергинскэ дунда һургуулиин үхибүүд энэ хүдэлмэридэ хабаадана. Багаханууд һүхэ баринхай 9—10 классай үхибүүд нарһанай сагдуулнуудай шэлбүүһэ, мүшэр обоолно. Һургуулиин үхибүүдэй ажал эмхидхэжэ байһан пенсионер хоёр үбгэд дүрбэн һалаатай асануудаар 20—30 сантиметр утаар тайрагдаһан шэлбүүһэ тракторай тэргэдэ ашана.

...Амбаарай хорёо соо тодхогдоһон «ОВМ-4» гэжэ үбһэнэй гурил гаргадаг түхеэрэлгэ үглөөнэй наранһаа үдэшын наран болотор хүдэлдэг болонхой (Хоёрдохи зураг). Наймадахи классай һурагшад Быков Саша Орлов Коля хоёр «Волчарь» гэжэ дробилкаар эндэ асарагдаһан шэлбүүһэ жэжэ болгоно. Энэ дробилкаһаа гараһан шэлбүүһэн шнегээр дамжан «ОВМ-4» агрегадай барабан руу ороно. Энэ түхеэрэлгын бүхы хүдэлмэрие механик Михаил Якимович Болдонов нарин нягтаар шагнана (Нэгэдэхи зураг).

— Нарһанай шэлбүүһээр хэгдэдэг энэ гурил соо каротин, протеин гэжэ бодосууд талын үбһэнэйхиһөө ехэ,— гэжэ энэ совхозой главна агроном Т. Ф. Дубкова хөөрэнэ.

«ОВМ-4» агрегадай баруун үзүүртэ тодхогдоһон хоолойнуудта ногоохон үнгэтэй, хангалтама гурил мэшээг руу гоожоно. 30—40 килограмм болохо мэшээгүүдтэй шэлбүүһэнэй гурил бүхөөр уягдаад, амбаарта хадагалагдана (Гурбадахи зураг).

Буряадай республикын агрохимическэ лабораториин шэнжэлжэ үзэһэнэй ёһоор, нарһанай шэлбүүһэнэй 1 килограмм гурил соо иимэнүүд бодосууд бии: каротин—4 миллиграмм, протеин—6,9 процент, фосфор—1,4 грамм, кальци—3,6 грамм, кали—4,2 грамм, клетчатка—27,4 процент, үнэһэн—11,38 процент.

Н. ДАМБАЕВ,
манай корр.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ХАНИ БАРИСААН

ОЛООРОО ТУҺАЛНА

Ленинэй орденто мяха-консервын комбинат хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэй үнинһөө хойшо хани харилсаатайгаар ажалладаг. Малшадай харууһалһан мал тушаан абажа, мяханай эдеэ хоолой зүйл бэлдэхын хажуугаар хүдөө ажахыда шухала хэрэгтэй белково тэжээл үйлэдбэрилдэг, шефскэ туһаламжа хүргэдэг юм.

Техническэ фабрикадуудай цехэй коллектив хуурай белково тэжээл үйлэдбэрилхэ хахад жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргээ. Даабариһаа гадуур 60 тонно хуурай тэжээл бэлдэгдэбэ. Энэ тэжээлээр 600 тонно ороохоной һагшадаһа белогоор шанаржуулжа болохо юм.

Комбинадай коллектив байгша зунай ган гасуур байдалые харада абажа, хүдөө ажахын хүдэлмэришэдтэ бодото туһаламжа хүргэжэ байна. Арга боломжоёо элирүүлэн, үйлэдбэриин хаядаһа дууһан хэрэглэжэ, бүри ехээр тэжээл үйлэдбэрилхэ гэжэ шиидээ. Жэлэй түсэбһөө гадуур 100 тонно белково тэжээл бэлдэжэ, республикынгаа колхоз, совхозуудта эльгээхэ болобо.

Гадна набша намаа бэлдэхэ, ниитын мал ондоо тэжээлээр хангаха хэрэгтэ туһа нэмэриеэ оруулалсажа байна. Комбинадай хэдэн хүдэлмэришэд һайн дураараа хүдөө гаража, Хэжэнгын аймагай колхознигуудтай хамта набша намаа бэлдэжэ байнхай. Ажалай болон салин хүлһэнэй таһагай начальник А. И. Шестаковой даажа абаһан бригада Сэлэнгын «Эрдэм» колхоздо тэжээл бэлдэлсэхээ гараба.

Бригадын гэшүүд даабаря үдэр бүхэндэ 20—25 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. Хараалагдаһан даабариһаа гадуур 1000 центнерһээ бага бэшэ набша намаа бэлдэхэ гэһэн үгэдөө тэдэнэр хүрэхэл байха.

Г. ХАРЧЕНКО.

СССР-эй ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТР НҮХЭР А. А. ГРОМЫКАДА СОЦИАЛИС АЖАЛАЙ ГЕРОИН НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОГДОО

Коммунис партиин, Совет гүрэнэй үмэнэ ехэ габьяануудтай байһанайнь, гадаадын политикын талаар олон жэлдэ хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө, жара наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр нүхэр **Громыко** Андрей Андреевичтэ **Социалис Ажалай Геройн** нэрэ зэргэ олгохо, **Ленинэй орден, «Хадуур ба Балта»** гэжэ алтан медаль барюулха гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум шиидхээ.

(ТАСС).

УЛАСХООРОНДЫН VI ДУГААР

Фестивалиин экран дээрэһээ

«Московско фестиваль — эгээл гайхамшаг, эгээл олон хүнэй хабаадалгатай дэлхэйн фестивальнуудай нэгэн болоно. Совет хүнүүд мэтэ иимэ ехэ дүршэлтэй, эрилтэ ехэтэй харагшадай үзэмжэдэ өөһэдынгөө зохёолнуудые табиха гээшэ ямаршье кинематографистда тудаһан ехэ зол мүн», —гэжэ Камбоджоһоо СССР-тэ байдаг элшэн сайд Чеа Сан июлиин 17-до пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ. Энэ элшэн сайд фестивальда хабаадаха Камбоджын кинематографистнуудай делегацие толгойлно. Эдэнэр өөһэдынгөө **«Ангкор дээрэхи һүүдэр»** гэһэн уран һайханай лентээ пресс-конференциин урда тээхэнэ конкурсһоо гадуур харуулаа һэн.

Элшэн сайд делегацяингаа гэшүүдые журналистнуудтай танилсуулаа. Ди Савет, Нов Нем—дурсагдагша фильмдэ буулгуулһан артистнууд делегацидань ороно.

Фильмын үйлэ хэрэгүүд бодото байдалһаа абтанхай. Арбан жэлэй урда тээ Бангкогой, Сайгоной. американ ЦРУ-гай тусхай тагнуулшадай бэлдэһэн аюултай үгэсэлгые Камбоджо элирүүлһэн юм. Тэрэнэй түүхэ фильм дотор харуулагдана гэжэ элшэн сайд хэлэбэ.

ГДР-эй кинематографистнуудай пресс-конференци журналистнуудай ехэ һонирхол үүсхээ. Кремль дэхи Съезднүүдэй ордон соо бологшо конкурсдо харуулһан фильмээ мэдээжэ документалистнууд Аннели, Андре Торндайк **«Немец эхэнэрэй тэмдэглэл»** гэжэ нэрлээ.

Социалис эхэ орондоо инаг дуратайгаа «Тэмдэглэл» соо харуулхые оролдообди гэжэ Андре Торндайк мэдээсэбэ.

Германиин хүдэлмэришэн ангиин революционно түүхэ тухай фильмүүдэй гол һуури эзэлдэг зохёол бүтээлэйнгээ түсэбүүд тухай ГДР-эй киногой ажал ябуулагшад хөөрөө. Совет ханинартай хамта бүтээһэн зохёолнууд тухайдаа, тусхайлан хэлэбэл, **«Гойя»** гэжэ картина буулгаһан тухайда хөөрөө.

Испаниин кинематографистнуудай ехэхэн делегаци фестивальда ерэһэн байна. Тэрэнэй зэргэдэ мэдээжэ артистнууд, режиссёрнууд, продюсёрнууд бии. Тэдэнэр өөһэдынгөө зохёол бүтээлэйнгөө түсэбүүдтэй журналистнуудые танилсуулаа. Делегациин хүтэлбэрилэгшэ, Испаниин кинематографиин продюсёрнуудай нэгэдэлэй жэнхэни секретарь Сернандо Бланко Ладрон Геварра гэгшэ Московско фестивалиин үедэ эндэхи ханинарай үдэр бүри үзүүлһэн анхаралай түлөө баясхалан хүргэбэ.

Тэрэл үдэр Франциин киногой мастернуудай пресс-конференци болоо. **«Нормандия-Неман», «Гурбадахияа залуу бололго»** гэһэн фильмүүдые хамтадаа амжалтатайгаар буулгаһанай һүүлээр, «Турист» гэһэн условно нэрэтэй совет-француз шэнэ лентэ буулгажа ойрын сагта эхилхэнь гэжэ журналистнуудта мэдээсэбэ.

(ТАСС-ай корр.)

Совет-польшын ехэ контрактнууд

«Трактороэкспорт» гэжэ бүхэсоюзна нэгэдэл, Польшын гадаадын худалдаа наймаанай «Мотоимпорт» гэжэ предприяти июлиин 17-до 20 миллион түхэригэй сэнтэй контрактнуудые баталаа. Эдэнь ойн баяраар дашарамдуулан Москвада нээгдэһэн «Польшын Арадай Республикын 25 жэл» гэһэн промышленна выставкэ дээрэ баталагдаа.

Ерэхэ жэлдэ Советскэ Союз элдэб маркын 1400 трактор, таряа хуряаха 500 комбайн ба хүдөө ажахын бусад түхеэрэлгэнүүдые Польшодо үгэхэ юм. Витаминай гурил үйлэдбэрилхэ түхеэрэлгэнүүд, силосэй ногоо хуряаха комбайнууд, клевер хэршэхэ аппарат гэхэ мэтэ 4500 гаран машинануудые Польшоһоо худалдажа абаха.

(ТАСС).

ЗҮБЛӨӨНЭЙ МАТЕРИАЛНУУДЫЕ ШУДАЛХЫН ТУЛА

МОСКВА. (ТАСС). Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй материалнуудые, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1969 оной) Пленумэй тогтоолые шудалхын тула нэгэ жэлэй, хоёр жэлэй арадай тусхай университедүүд эмхидхэгдэхэнь.

Эдэ университедүүд уласхоорондын харилсаануудай, КПСС-эй болон Совет гүрэнэй дотоодын ба гадаадын политикын гол асуудалнуудые саашадаа шэнжэлэн шудалха зорилго табина.

Зүблөөнэй материалнуудта хабаатай темэнүүдые арадай янза бүриин университедүүдэй түсэбүүд ба программануудта оруулха гэжэ хараалагдаа.

„Луна-15“ гэжэ совет автомат станци Һара шадархи замаар дабшана

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

«Луна-15» гэжэ совет автомат станци 1969 оной июлиин 17-до Һара шадарай замда оруулагдаад, Һарые тойрон ниидэхэ ээлжээтэ совет хэмэл одон болонхой.

«Луна-15» станци байгша оной июлиин 13-да дэгдээгдэн табигдаа гэжэ мэдээсэгдээ һэн. Тус станциин Дэлхэй—Һара хоёрой хоорондохи замбуулинай замаар 102 часай турша соо ниидэхэ үедэнь, радио-холбооной 28 сеанс хэгдэжэ, дабшалгынь зам хэмжэгдэн тодорхойлогдоһон, борт дээрэхи оньһон түхеэрэлгэнүүдэйнь хүдэлэсэ шалгагдаһан, научна шэнжэлгэнүүд хэгдэһэн байна.

Уридшалан хараалагдаһан зайда энэ станциин Һарада ойртон ниидэлгэ хангахын тула июлиин 14-дэ станциин замай шэглэл залагдаһан байгаа. Автомат станци замбуулинай дайдада ниидэжэ ябаха үедөө һарада ойртохоор залагдаад, Москвагай сагаар 13 часта дабшалгынь оньһон түхеэрэлгэ хүдэлгэгдэһэн юм. Тиихэдээ Һарын саада талада гараад ябаа. «Луна-15» станци хадуугдан удааруулагдаһанай һүүлээр Һарын хэмэл дахуулай замда ороо. Һара шадар дабшаха замайнь параметрнүүд хараалагдаһанда дүтэрхы байна. Станцитай радио-холбоон тогтууритайгаар тогтоогдоо. Телеметрическэ мэдээсэлэй мэдээнүүдэй ёһоор, станциин аппаратура һайнаар хүдэлнэ.

ВЦСПС-эй ПРЕЗИДИУМДЭ

ХАМТЫН БАЙРАНУУДТА АНХАРАЛ ТАБИХА

Манай орон дотор 200 мянга гаран хүнэй байха, һайтар түхеэрэгдэһэн хамтын байранууд һүүлэй хоёр жэлэй туршада баригдаа. Тэдэнэй олонхидонь столовонууд, буфедүүд, улаан булангууд, библиотекэнүүд, хэшээл хэхэ таһалганууд, соёлой ба спортын хэрэгсэлнүүдые түр зуура абаха пунктнууд бии.

ВЦСПС-эй Президиум хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай хамтын байрануудта ябуулагдадаг хүмүүжүүлхы хүдэлмэри ба ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга һайжаруулха хэмжээнүүд тухай зүбшэн хэлсэхэдээ тиигэжэ тэмдэглээ. Ленинградай, Ростов-на-Дону хотын, Днепропетровскын, Невинномысскын, Норильскын ба бусад городуудай хамтын байранууд дотор залуушуулда зорюулагдаһан лекцинүүд, хөөрэлдөөнүүд ходо эмхидхэгдэнэ.

Профсоюзай олохон эмхинүүд хамтын байрануудта байгшад тушаа ходо анхарал оролдолго гаргадаг байна. Энэ асуудал профсоюзуудай соведүүд болон комитедүүдэй пленумүүд дээрэ, профсоюзна-ажахын эдэбхитэдэй, хүдэлмэришэдэй суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг болонхой.

Гэхэ зуура хаа хаанагүй иимэ гэхын аргагүй. Зарим министерствэнүүд, албан зургаанууд хамтын байрануудые бариха түсэбүүдээ дүүргэнэгүй. Хамтын байрануудта ябуулагдадаг соёл гэгээрэлэй хэмжээ ябуулганууд табан үдэр ажалладаг неделидэ ороһые олохон ушарта хараада абангүй эмхидхэгдэнэ. Профсоюзуудай клубууд, соёлой байшангууд ба ордонууд хамтын байранууд дотор байгшадта зорюулагдаһан һонирхолтой хэмжээ ябуулга үсөөнөөр эмхидхэнэ.

ВЦСПС-эй Президиум эдэ дутуу дундануудые зайсуулха тодорхой хэмжээнүүдые хараалһан тогтоол баталан абаа.

...ГҮРЭНДЭ МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ РЕСПУБЛИКЫН ...АЙМАГУУДАЙ ТУШААҺАН, ХУДАЛДАҺАН ТУХАЙ

1969 оной июлиин 16-най мэдээн

(Гурбан кварталай түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

...аймагууд	Мяхан	Һүн	Үнеэн бүрнһөө тушаагдаһаниинь (кг.)	Үндэгэн	Ноохон
...ханай	35	64	499	—	52
...урэй	41	62	711	101	57
	40	76	703	143	44
...ын	30	79	732	—	50
...ын	57	101	531	—	—
...йн	51	71	750	—	60
...инай	49	66	580	—	69
...ынык	80	73	1005	86	—
...алиин	70	73	893	—	—
...ын	29	74	577	—	40
...ын	39	62	685	118	39
...-Шэбэрэй	48	74	764	99,5	62
...ын	32	69	962	—	56
...эй	50	103	724	—	68
	3,6	63	130	—	45
...-Үдын	65	74	934	86	70
...н	31	78	569	123	42
...-Байгалай	20	52	414	—	—

САГ СООНЬ МЭДЭЭСЭЖЭ, ДУУЛГАЖА БАЙХА

Ажалшадай дунда партийно-политическэ мэдээсэл һайжаруулха хэрэгтэ КПСС-эй Хяагтын райком, аймагай колхоз болон совхозуудай, промышленна предприяти болон эмхи зургаануудай партийна организацинууд һүүлэй үедэ ехэхэн анхарал хандуулна. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, энэ хүдэлмэри бүри үргэн далайсатай боложо байна.

Аймаг соо ниитэ-политическэ ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулгада 500-гаад агитатор, 100 гаран политинформатор, «Знание» бүлгэмэй олон лектор, элидхэлшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Дэлхэй дээрэ, манай орон дотор боложо байһан һонинтой хүн зониие тэрэ сагтань танилсуулхын, ажалшадта парти, правительствын гадаадын болон дотоодын политика тайлбарилан ойлгуулхын тула тэдэнэр элдэб онол арга хэрэглэдэг байна.

Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай Москвада болоһон уласхоорондын зүблөөнэй материалнуудаар аймагай ажалшад мүнөө ехэтэ һонирхоно. Зүбшье юм бээз. Энэ зүблөөн хадаа ахаһүү коммунис партинуудай бата жагсаалые бүри бэхижүүлхэ, империализмда эсэргүү тэмсэлдэ үргэн ниитэ арад зониие элсүүлхэ хэрэгтэ шухала алхам болоно бшуу.

Тиимэһээ ажалшадай энэ эрилтые хараада абажа, тус зүблөөнэй материалнуудые хүн зондо гүнзэгыгөөр, алишье талаһаань тайлбарилан ойлгуулха зорилготойгоор КПСС-эй райком 10 хүнһөө бүридэһэн пропагандистнарай тусхай бүлэг байгуулаа һэн. Тус бүлэгэй гэшүүд һаяхан Хүдэриин ажахынуудаар ябажа ерэбэ. Тэдэнэр колхоз, совхозуудта ерэд, тэндэхи клуб, библиотекэнүүдэй хүдэлмэритэй, агитационно-ниитын хүдэлмэриин ямараар эмхидхэгдэһэнтэй танилсаһан, дутагдалнуудынь элирүүлэлсэжэ, шухала хэмжээнүүдые абалсаһан, ажалайнь түсэб табилсаһан байна. Гадна Москвада болоһон зүблөөнэй материалнуудые хайшан гэжэ, ямар аргаар ойлгуулбал һайн бэ гэһэн һанамжа, дурадхалаа хэлэжэ үгөө.

Һүүлээрнь хоёр үдэрэй туршада ферм, бригадануудаар ябажа лекци, элидхэлнүүдые уншаа. Жэшээлхэдэ, «Дружба» колхоздо Хяагтын музейн директор Р. Ф. Тугутов, аймагай хэлхээ холбоонной узелай начальник А. Б. Шаданов, Хяагтын хоёрдохи дунда һургуулиин директор С. И. Балихаев, КПСС-эй райкомой инструктор С. Д. Чагдуров гэгшэд ошоһон байна. Тамирай «Родина» колхозойхид аймагай санэпидстанциин главна врач Л. Е. Алексеев, аймгүйсэдкомой финансын таһагые даагша С. Б. Молонов, КПСС-эй райкомой партийна кабинедые даагша Н. А. Задорожный гэгшэдэй лекци, элидхэлнүүдые шагнажа, һонирхоһон байгаа.

Хүдэриин совхоз аймаг соогоо эгээн томо ажахы юм. Эндэхи Хүдэри-Сомон, Алтай, Дунгуй, Бага Хүдэри, Баян-Булаг тосхонуудай ажалшадтай «Знание» бүлгэмэй аймагай отделениин харюусалгата секретарь А. К. Налабардина, аймгүйсэдкомой культурын таһагай хүдэлмэрилэгшэ Н. К. Григорьев, КПСС-эй райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша С. Ч. Бадмаев, интернат-һургуулиин директор П. М. Матвеев, ВЛКСМ-эй райкомой инструктор А. Намсараев гэгшэд уулзажа, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө, лекци, элидхэлнүүдые уншаа.

Пропагандистнарай бүлэгэйхид бултадаа һайн бэлэдхэлтэй, дүй дүршэлтэй нүхэд юм. Өөһэдынгөө лекци, элидхэлнүүдые тэдэнэр нютагай эрхэ байдалтай, фермэ, бригадануудай ажал хүдэлмэритэй нягтаар холбожо, һонирхолтой болгожо шадаһан байна.

Жэшээлхэдэ, В. И. Ленин тухай лекци уншахадаа, Хяагтын музейн директор Р. Ф. Тугутов тэндэ эмхидхэгдэһэн нүүдэл выставкын материалнуудые хэрэглэһэн, «В. И. Ленин Москвада», «В. И. Ленин Горкидо» гэһэн диафильмнүүдые харуулаа.

Гурбан үдэрэй туршада тус бүлэгэй гэшүүд 50 гаран лекци, элидхэлнүүдые хэлээ. Мүнөө пропагандистнарай бригада Хяагтын, «Пограничный», «Большелугский» совхозуудта ошоод байна.

Аймагтамнай ленинскэ пятница үнгэргэгдэдэг болоо. Һарын һүүлшын пятницада районно центрһээ партийна, советскэ, комсомольско хүдэлмэрилэгшэд, лектор, политинформаторнууд һууриин тосхон бүхэндэ, холын фермэ, отарануудта ошожо лекци уншана. Хөөрэлдөө хэнэ. Бүри эртээнһээ хэн хаана ошохоб, ямар асуудалаар лекци, элидхэл уншахаб гэжэ аймагай газетэдэ мэдээсэгдэдэг. Энэ ушарта ошохо хүнишье, уулзаха зонуудыньшье бэлэдхэхэ болоно. Пятницада ошохынгоо урда тэдэ партийна эдэбхитэд КПСС-эй райкомдо сугларжа, һүүлшын мэдээсэлнүүдтэй, һонинтой танилсадаг, захяа заабари абадаг.

Ленинскэ пятницануудые эмхи гуримтайгаар үнгэргөөд байгаа һаа, тон һайн, шухала хэрэг болоно. Хилын саана болон орон дотор боложо байһан һонинуудтай, парти, правительствын шиидхэбэринүүдтэй ажалшадые саг доронь танилсуулха, тэдэнэй юугээр һонирходогынь, ямар эрилтэтэйень мэдэжэ абаха арга олдоно ха юм.

Ленинскэ пятницануудта «Знание» бүлгэмэй лекторнууд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Илангаяа энэ бүлгэмэй Хираанай-Алагай, Шара-Голой эхин эмхинүүдэй гэшүүд олон элидхэлнүүдые элдэб асуудалнуудаар уншадаг болонхой. Тэдэнэй дундаһаа Хираанай-Адагай сельсоведэй түрүүлэгшэ Д. В. Ильков, эндэхи дунда һургуулиин багша Г. Н. Шишмарев, агроном Ю. И. Кулик, Шара голһоо — зоотехник В. Г. Максимов, агроном А. Г. Гонсурунов гэгшэдые онсолон тэмдэглэмээр. Тэрэшэлэн Тамирай, Үнгүркуйн, ээрэлгын-трикотажна фабрикын лекторнууд муу бэшээр хүдэлнэ.

Ажалшадай дунда үнгэргэгдэдэг лекци, элидхэлнүүд политическэ мэдээсэлэй шухала онол аргануудай нэгэниинь болоно гээшэ. Тиимэһээ энэ хүдэлмэри саашадаа бүри һайжаруулха, удха түгэлдэр, һонирхолтой лекцинүүдые олоор уншадаг болохо зорилго аймагай партийна организацинууд мүнөө шиидхэжэ байна.

С. КЛИМОВ.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Ураал дээрэхи Орск хотодо шэнэ фабрика нээгдэнхэй. Энэ фабрика хадаа жэлэй 18 миллион трикотаж бүтээн гаргаха шадалтай юм. Энэ фабрикын бүтээһэн нооһон, пумаажан, синтетическэ хубсаһанууд хилын саана эльгээгдэхэ юм. Мүнөөнэй түхеэрэлгэнүүдээр фабрика хүсэд хангагданхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ фабрикын цех соо.

ТАСС-ай фото.

Крымэй Симферопольско районой «Гвардейский» совхоздо теплицэнүүд олоор баригданхай. Эндэ жэл бүхэндэ хэдэн зуун тонно үгэрсэ, помидор, мангир ургуулагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой нэгэ теплицэ соо.

ТАСС-ай фото.

БУРЯАД ЭХЭНЭР

Мартагдашагүй уулзалга

ТЭРЭ ГЭҺЭНҺЭЭ хойшо тэбхэр гушан гурбан жэл үнгэрөө. Тэрэ саг ула мүргүй мартагдаа гэбэшье, харин хүн бүхэнэй ажабайдалда мартагдашагүй гайхамшагта нэгэ ушар байдаг ха юм. Зүгөөр ямаршье хүнэй хуби заяан тоонто һайхан нютагтайгаа, Эхэ оронтойгоо нягта холбоотой байдаг шуу.

Тэрэ сагай байдалые мүнөөнэй залуушуул уран зохёол уншахадаа гү, али кинофильм харахадаа тухайлдаг. Гэбэшье амгалан тэнюун байдал маанадта өөрөө айлшалжа ерээгүй, тэрэнэй түлөө нибиин баабайнарнай, Эхэ эсэгэнэрнай һүни үдэрөө илгагүй тэмсээ һэмнай.

1936 оной январиин янгинама шэмэрүүн үглөөгүүр Мария Ивановна хэзээнэйхиһээшье эртэ бодоод, Москва хотын гол гудамжаар түрисэлдэһэн хүн зоной урасхалые гайхан хараба. Мойһон хара хоёр гэзэгээ мүр дээгүүрээ хойшонь һанжуулһан юрын буряад басаганай гайхаханьшье буруу бэшэ.

Москва, Улаан Талмай, Мавзолей, Кремль. Эдэ бүгэдэн нюдэндэнь бүрэлзэн харагдаад, эндэһээ аяар зургаа мянган километрэй зайда оршодог түрэл Буряад нютагынь һанагдаадхиха юм.

«Нэгэ, хоёр, гурбан час болоод, сэхэ Кремль тээшэ ошохобди. Парти болон правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзагдаха. Ямар жэгтэй гоё юумэн гээшэб... Оройдоо зүүдэлжэ байһан мэтэ һанагдана. Нэгэ недели үнгэрхэ, нютагаа бусахаб. Энээн тухайдаа Эхэ, эсэгэдээ хөөрэхэб. Үнэншэхэгүй. Урданай сагта хаантай уулзахаһаа болохо нютагайнгаа тайшаае нюдэ амандаашье үзөөгүй зон үнэншэхэгүй байхадаашье магад. Үгы даа, заатагүй ойлгуулха, үнэншүүлхэ ёһотойб. Теэд би юунэй түлөө, ямар баатаршалга хэһэнэй түлөө аяар Москва хото ерэлсээ хүнбиб? Нютагайм зон бултадаа нам шэнги хүдэлнэ ха юм. Намһаа эрхим һайнаар хүдэлөөшэд олон лэ байха».

Нимэрхүү бодолдо эзэлэгдээд, Кремль тээшэ хараһан сонхын хажууда зогсожо байһан эхэнэрэй ойро шүрдэгэр үндэр бэетэй, энеэбхилэд гэһэн хурса харасатай хүн ошоод, баруун ээм дээрэнь гараа дүмүүхэнээр табиһанай удаа:

— Нүхэр Аржутова, үглөөнэй хоол баряа гүт? — гэжэ даамай зохидоор хандаба.

Сошордоһон эхэнэрэй гэдэргэ эрьелдэжэ харахадань, Михей Николаевич Ербанов урдаһаань энеэбхилжэ байба.

— Үгы... Бушуухан нютагаа бусаа һаа. Үнеэхи үнеэдни һанаа ем зобооно, — гэжэ Мария Ивановна дутаг-ядаг дуугараад, үглөөнэй хоол барихаа яараба.

— Шанагдаһан зөөхэй байжа болохо, бү мартаарайгты, — гэжэ Михей Николаевич холшорлобо.

Болзорто сагтаа Буряад оронной делегаци Кремлиин ужам салуу нэгэ заал соо суглараад, парти болон правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй орожо ерэхые амяа даран хүлеэбэд. Бүхы дээрээ жаран долоон хүнһөө бүридэһэн делегацида ажалай түрүүшүүл, соёл-гэгээрэлэй болон Буряад оронойманай хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэд оролсоо бэлэй.

Эхэ оронойнгоо саашанхи хараа шэглэл, түйлаһан амжалта, ажал хэрэг тухайда хани халуунаар хөөрэлдөөд, парти болон правительствын хүтэлбэрилэгшэд холын Буряадһаа ерэлсэһэн тон юрын хүнэй һанамжа дурадхалые шагнахаа мэдүүлбэ.

Эхэ оронойн, арад зоной, парти болон правительствынгаа урда юрын буряад эхэнэр, республикын түрүү һаалишан Мария Ивановна Аржутова тоосохо баатай болобо.

— Тэбдэнгүй, ажал хэрэг тухайдаа даамай зохидоор хөөрэрэй, — гэжэ Михей Николаевич тэрэниие зоригжуулба.

Мойһон хара хоёр гэзэгэдээ зүүдхэлнүүдтэй, ёһотой буряадаар хубсалһан эхэнэрэй трибунада гараад, бүхы буряад эхэнэрнүүдэй үмэнэһөө түбшэн дарууханаар үгэ хэлэхэдэнь, тэндэ һуугшад бүгэдөөрэн анхаралтайгаар шагнаба. Юрын буряад эхэнэрэй һанамжа, дурадхал тон шухала, ажахыгаа саашадань бүришье урагшатайгаар хүгжөөхэ хэрэгтэнь тон туһатай байгаа бшуу.

Бага наһа руу аяншалга

АЯМА ХАЛУУН бага сага бууража, амилхада хүнгэншэнги болобо. Үнгын голой түнга ногоондо садатараа бэлшэһэн Дорондой баянай үнеэд Иван Аржутовай гэрэй хажуугаар һубарилдан, тээлниг тээшээ яаралгүйхэн алхалба.

— Эжы-аа, үнеэд ерэбэ, һаахаһа ошое, — гэжэ Маня басаган (М. И. Аржутовае багадань тиигэжэ нэрлэдэг һэн) мэгдэнги дуугарба.

Дорондой баянай арһа модон эрьюулгэдэ хээд, үдэрэй туршада табан зуу дахин нара зүб, нара буруу эрьелдэдэг эхэ басаган хоёр тэрэ үдэр һанги эсээд, сагһаа урид арһаа эрьюулгэһээ мулталба. Дунэн сарай арһануудые поол дээрэ тэнииилгээд, түмэр шударуулгаар шударжа, болдорюутаһан газарыень тэгшэлүүлээд, нэмжэгэдэхэ гэжэ һалиржа байтарнь, баянай һамган гэнтэ орожо ерээд:

— Оройдоо дүрбэн зуун хориие эрьеэшээ гүт? Наятнай хайшаа тэрьедээб, залгяа гүт? — гэжэ баруун ханадахи яһан шүрэтэй шоото тоншон байжа ганирба.

Айжа һүрдэшэһэн Маня тэрэ дары даг һаарида дарагдажа харлашаһан яһан шүрэтэй шоотоёо хараба. Дүрбэн зуун хорин гэһэн тоо нюдэндэнь бүрэлзэхэдэл гэхэ юм.

— Абгай, хайрлыт даа, шадал тэнхээмнай палашоо, — гэжэ эжынь шарайшалан хараба.

Халюун малгайтай баянай һамган үнеөөхи тэнниилгэжэ байһан арһан дээгүүрнь ябасагааһанай удаа:

— Юундэ арһантнай хуурайб? Үнеөхи яһанай тоһые баһа доторлоо гүт? Байза, Дорондойдо дуулгахаб, арһыетнай хуулахал байха. Түргэлэгты, үнеэд бэлшээриһээ ерэжэ байна, — гэжэ ябжаганаад, гаража ошобо.

Хабарай һайрамай үедэ абань Дорондой баянайхиһаа хооробоор дүүрэн яһа асараад, гурбан үдэрэй туршада тэдэниинь һүхын үнсэгөөр буталаа һэн. Ори гансахан эрэегшэнэйнгээ туталлахые басаган хүлеэжэ ядаха. Һү, шүлэнэй хооһороод, үлэн хагсуу хабарай гуринхалан ерэхэдэ, аба эжы хоёрынь хэды шэнээн зобогшо һэм. Өөһэдөө үһан сай ооползжо, һүүлшынхи хүсөөг хилээмээ үхибүүдтээ адли тэгшээр хубаажа үгэхэ. Нэгэтэ эжынь хаанаһааншьеб талха олоод, шэрэм тогоон соогоо каша шанаба.

Эгээл тиихэдэ Дорондой баянай һамганда хараалгахадаа үнеөхи

КПК-гай IX СЪЕЗДЫН МАТЕРИАЛ ТУШАА

МАРКСИЗМДА ХАРША ХИТА…

Янза бүриин оппортунизмтай хатуу, шууд сэхэ тэмсэл ябуулха шухала гэжэ 1969 ондо болоһон коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын Зүблөөн заагаа. «Мүнөөнэй шатада империализмда эсэргүү зорилгонууд ба коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай, империализмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэмэл ябуулга» гэһэн Зүблөөнэй баталан абаһан документ дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: империализмда эсэргүү тэмсэлые амжалтатайгаар ябуулжа, өөрынгөө хэрэгэй илалтые хангахын тула коммунистнууд марксизм-ленинизмын һалбаран мандалгые түйлаха, теори болон политикые баруунай ба зүүнэй оппортунис ёһоор хазагайруулха ябадалда эсэргүүгээр, ревизионизмда, догматизмда ба зүүнэй авантюризмда эсэргүүгээр тэмсэхэ ёһотой.

«Зүүнэй» авантюризм болбол Хитадай компартиин мүнөөнэй хүтэлбэриин политикада эгээн лэ хүсэдөөр нэбтэрэнхэй гэжэ Зүблөөндэ хабаадагшад онсолон тэмдэглээ һэн. Үгэ хэлэһэн диилэнхи олон хүн хитад хүтэлбэрилэгшэдэй эб таһалха ябуулгые, тэдэнэй ехэ яһатанай дээрэлхүү шовинизм болон Совет орондо харша ябуулгые шууд сэхээр буруушаагаа. Хитад хүтэлбэрилэгшэдэй һүйдхэлтэ ябуулгануудынь КПК-гай IX съездын шиидхэбэринүүд дотор дэмжэгдэн баталагдаа.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Зүблөөн дээрэ иигэжэ мэдүүлээ һэн: «Маоизмын үзэл бодолой, политическэ заабаринуудай хубилалтада КПК-гай IX съезд шэнэ шата боложо үгэбэ. «Мао Цзэ-дунай үзэл бодолынь мүнөө үе сагай марксизм-ленинизм гээшэ» гэжэ КПК-гай шэнэ устав дотор соносхогдоо. «Бүхы бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ Мао Цзэ-дунай үзэл бодолой тугые дэлгээхэ» зорилго Хитадай пропаганда нюуса бэшээр табина.

Коммунис хүдэлөөндэ ударидахы үүргэ дүүргэхын түлөө, марксист-ско-ленинскэ партинуудта, социалис оронуудта эсэргүүгээр Пекинэй хүтэлбэрилэгшэдэй хэдэг тэмсэл хадаа КПК-гай мүнөөнэй хүтэлбэриин ехэ яһатанай дээрэлхүү эрмэлзэлгэнүүдтэй, бусад гүрэнүүдтэ газарай эрилтэ табиха ябадалтай таһаршагүй холбоотой юм.

Маогойхидой политическэ хараа шугамые тусхайтаар баталһан КПК-гай IX съездын һүүлээр эб найрамдалда, социализмын хэрэгтэ хитад удамаршадһаа тохёолдодог аюул бүри ехэ болоо гээд Монголой арадай-революционно партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр Ю. Цеденбал тэмдэглэһэн байна. Хитад хүтэлбэри марксизм-ленинизмһээ бүрин холодоо гэжэ КПК-гай IX съезд харуулаа гээд Германиин Нэгэдэмэл социалис партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр В. Ульбрихт мэдүүлээ һэн. Коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай олонхи түлөөлэгшэнэр КПК-гай IX съездэ иимэ сэгнэлтэнүүдые үгэһэн байна. Марксизм-ленинизмын орондо «Мао Цзэ-дунай үзэл бодолые» уласхоорондын коммунис хүдэлөөндэ баадхаха гэһэн хитад хүтэлбэрилэгшэдэй ухаа муутай гегемони удхатай ябуулгануудые коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай хүтэлбэрилэгшэд шууд сэхээр буруушаагаа.

КПК-гай IX съездые «жагсаалай съезд», «илалтын съезд», хитад арадай революционно түүхэдэ эгээн лэ элитэ ехэ үйлэ хэрэг гэжэ харуулхые Маогой пропаганда оролдоно. «Энэ съезд, — гээд Линь Бяогой гоосоото элидхэл дотор хэлэгдэнэ, — түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дунай өөрөө дэлгэрүүлһэн, хүтэлбэрилһэн агуу ехэ пролетарска культурна революциин агууехэ илалта түйлаад байһан үедэ зарлагдаа».

Пекиндэ иимэ ехэ шууяа гаргажа байһан ямар «агууехэ илалта» гээшэб? Энэ «илалта» хадаа 1956 оной сентябрьда болоһон Хитадай Коммунис партиин VIII съездын баталһан үнэн зүб дүримүүдые нюуса бэшээр буруушааха, партийна организацинуудые бута сохихо, хитад ажалшадай юрын демократическа эрхэнүүдыень хаһаха, марксизм-ленинизмые «Мао Цзэ-дунай үзэл бодолоор», хэтэрхы национализмын ба ехэ яһатанай шовиниие үзэл бодолоор һэлгэхэ ябадал мүн болоно. Хитадта социалис байгуулалтые зогсоохо тухай, ороной дотоодын ба гадаадын политикада балмад хараа шугамые баадхаха, Совет орондо харша ябуулгануудые саг үргэлжэ хэжэ, уласхоорондын коммунис хүдэлөөндэ эб таһалха һүйдхэлтэ ябуулгануудые эдэбхижүүлжэ байһан тухай хэлэгдэнэ.

Марксизм-ленинизмһээ КПК-гай IX съездын таһаран һалаһан тухайнь иимэ баримтанууд эли тодоор харуулжа үгэнэ.

Марксизм-ленинизмые «Мао Цзэ-дунай үзэл бодолоор» һэлгээ. VII съезд дээрэ баталагдаһан КПК-гай устав дотор Хитадай Коммунис парти «марксизм-ленинизмые ажал ябуулгынгаа хүтэлбэри болгоно» гэжэ хэлэгдэһэн байгаа һаань, харин IX съездын баталан абаһан устав дотор КПК «марксизм-ленинизм-маоцзэдунай үзэл бодолые» хүтэлбэри болгоно. Имагтал Мао Цзэ-дун «марксизм-ленинизмые хамгаалаа, хүгжөөгөө, тэрэниие мүнөөнэй шэнэ шатада гаргаа» гээд «агууехэ ударидагшын» номнолшод билдагуушалан мэдүүлнэ.

Марксизм-ленинизм болбол хүдэлмэришэн ангиин интернациональна һургаал мүн, тиин коммунис парти бүхэн, тэрэ тоодо Хитадай компарти, энэ һургаалые үүсэлтэйгээр хэрэглэхэ, хүгжөөхэ эрхэтэй юм. Зүгөөр энэ ушарта марксизм-ленинизмые үүсэлтэйгээр хүгжөөхэ тухай бэшэ, харин националис ёһоной, Мао Цзэ-дунай жэжэ буржуазин хараа бодолоор һэлгэхэ тухай хэлэгдэнэ.

Социальна үг удхынгаа талаар маоизм уласхоорондын коммунис хүдэлөөндэхи жэжэ буржуазин шэглэл мүн юм. Маоизмын голынь гэбэл, ехэ яһатанай дээрэлхүү шовинизм, жэжэ буржуазин революционно хэбэртэй багуудаар халхалагдаһан ехэ яһатанай дээрэлхүү шовинизм ба совет орондо сэхэ харша ябуулганууд мүн болоно. Энэ шэглэл хадаа теоридошье, мүн политикадашье хоёр тээшээ хэлбэлздэг, балмад ябуулга болон анархизм гаргаха шэнжэтэй юм. Маоизм олон юумые троцкизмһаа абаа гэбэл: «шүрэб бүри шангаар мушхаха» арга дүрэ, ажалые сэрэгэй шэнжэтэй болгохо, балмад ёһоной экономическа политика, орон дотороо социализм байгуулха арга боломжодо этигэхэгүй гэхэ мэтэ.

Хитад общество дотор хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэрилхы үүргэ тухай магтаалай үсөөн бэшэ үгэнүүд КПК-гай IX съездын документнүүд дотор бии юм. Жэшээлхэдэ, КПК-гай устав дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: «Хитадай Коммунис парти болбол пролетариадай политическэ парти мүн». Пролетариат «хүн түрэлтэнэй түүхэдэ агууехэ анги мүн», «хүдэлмэришэн анги бүгэдые хүтэлбэрилхэ ёһотой» гэһэн Мао Цзэ-дунай үгэнүүд Линь Бяогой элидхэл дотор хэлэгдэнхэй. Энэ хадаа мэхэ гохотой хооһон үгэнүүд гээшэ. Үнэн дээрээ, маогойхид Хитадай хүдэлмэришэн ангиин үүргые Мао толгойтой «пролетарска штабай» захиралтануудые үгэ дуугүйгөөр дүүргэхэ үүргээр хизаарлана.

Хитадта хүдэлмэришэн ангиин манлай Коммунис парти һандаргагдана, ажалшадай олонниитэ эмхинүүд болохо профсоюзууд тараагдана; хүдэлмэришэд үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэһөө бодото дээрээ хаһагданхай; ажаһуудалаа һайжаруулха тухай, хэһэн ажалайнгаа зэргээр хубаарилха социалис жама ёһые нэбтэрүүлхэ тухай хүдэлмэришэдэй зүб эрилтэ «хари амяа хараһан буржуазна хараа бодол» гэжэ шүүмжэлэгдэнэ.

Хамтын хүтэлбэриин орондо Мао Цзэ-дунэй умнэ һүгэдэн шүтэлгэ. Нэгэ хүндэ һүгэдэн шүтэлгэ маоизмын гол шэнжэнь болоно. Хитад арадай оюун бодолой ба материальна ажабайдалай бүхы таладань Мао Цзэ-дунай умнэ һүгэдэн шүтэлгын хойшолонгууд муу мууахайгаар нүлөөлнэ. Энэ шүтэлгэ түйлай ехэ хэмжээнэй болонхой. Мао Цзэ-дунай умнэ һүгэдэн шүтэгшэдэй бодолоор, хитад общество, жэшээлхэдэ, иимэ түхэлтэй юм: эгээ дээдэ шатадань бүгэдые хаража байдаг, бүгэдые мэдэдэг, үршэ хараалдаг «агууехэ удамарша» һуужа байдаг. Доодо шатадань хитад арад байдаг, энэ хадаа «шабар», «шүрэб». Маогой гарта байдаг солдадууд мүн гээшэ. Мао Цзэ-дунай «дээдын ба шэнэ заабаринуудые» үгэ дуугүйгөөр дүүргэхэ,

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН ★ ТЕЛЕГРАФ ★ РАДИО

ПОРП-ын ЦК-да баяр ёһололой суглаан болобо

ВАРШАВА. (ТАСС). ПНР-эй 25 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баяр ёһололой суглаан Польшын Хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедтэ болоо. ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. Гомулка, партийна хүтэлбэриин гэшүүд, ПОРП-ын ЦК-гай дэргэдэхи Центральна партһургуулиин ба ПОРП-ын ЦК-гай партиин түүхэ шэнжэлдэг институдай хүтэлбэрилэгшэд энэ суглаанда хабаадалсаа. ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүнлэ кандидат, ПОРП-ын ЦК-гай секретарь Я. Шидляк элидхэл хэбэ.

ПАП агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, ПНР-эй Гүрэнэй Совет партиин ветерануудые болон габьяа ехэтэ ажал ябуулагшадые шагнаха гэһэн тогтоол абаа. Баяр ёһололой суглаан дээрэ В. Гомулка тэдэ шагналнуудые барюулба.

Гвинейн (БИСАУ) патриодуудай амжалтануудта зорюулагдаһан выставкэ

ДАКАР. (ТАСС). Гвинейн (БИСАУ) сүлөөлэлгын арми 12 һарын туршада Португалиин эзэрхэг түримхэйшүүлэй бэхижүүлэгдэмэл 19 лагерь бута сохёо, дайсанай олон тоото солдадуудые хүлһөөнь буулгаа, ехэ техникэ һандаагаа гэжэ Гвинейн (БИСАУ) арадай ажабайдал ба тэмсэлдэ зорюулагдаһан выставкэ нээхэ үедөө ПАИГК-гай Генеральна секретарь Амилкар Кабрал ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлээ. Дакарта боложо байгаа ОАЕ-е сүлөөлхэ комитедэй 15-дахи сессиин түрүүлэгшэ, Сенегалай гадаадын хэрэгүүдэй министр Амаду Карим Гэй энэ выставкые баяр ёһололой оршон байдалда июлиин 16-да нээгээ.

Гвинейн (БИСАУ) патриодуудай эрэлхэг зоригто тэмсэл тухай хөөрэхэ зуураа, Португалиин колонизаторнуудһаа буляан абтаһан зүйлнүүдэй дунда Хойто-Атлантическа договорто хабаададаг оронуудай—США, Англи, ФРГ болон бусад гүрэнүүдэй зүгһөө Португалида үгэдэг буу зэбсэгүүд гол түлэб энэ выставкэ дээрэ харуулагдана гэжэ Амилкар Кабрал тэмдэглээ.

Ниислэл хотын Даниэль Соранын нэрэмжэтэ театр соо хэдэн үдэрэй туршада үргэлжэлхэ гоё фотографинууд, выставкын бусад документнүүд ороной сүлөөлэгдэһэн нютагуудта шэнэ байдал зохёожо, эб найрамдалай түлөө хүшэр тэмсэл ябуулжа байдаг арадай туйлалтануудтай эндэ ерэгшэ олон хүнүүдые танилсуулха.

А. П. Панагулиста шан олгогдоо

РИМ. (ТАСС). Грециин патриот Александрос Панагулиста поэтическэ зохёолнуудайнь түлөө «Виареджо Версилиа» гэжэ уласхоорондын литературна шан Италиин Виареджо хотодо олгогдобо. Мүнөө А. Панагулис сэрэгэй хунтын засагаархидаар «гэмнэгдээд», Грециин түрмэдэ һууна.

А. Панагулисай поэзи омогтой дорюун, уран һайхан байна гэжэ шангай жюриин түрүүлэгшэ, Италиин уран зохёолшо ба шэнжэлэгшэ Леонида Репачи хэлэбэ. Шангай мүнгэн—табан миллион лир Грецидэ демократи бэелүүлхын түлөө тэмсэгшэ итальян комитедэй толгойлогшодо сүм дамжуулан үгтөө.

Колонизаторнуудай харата шэнэ ябуулга

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Португалиин сэрэгэй самолёдууд июниин 30-да Мозамбик шадархи Лоте гэжэ Замбиин тосхониие бомбодоо гээд Аюулгүйн Совedэй түрүүлэгшын нэрэ дээрэ эльгээһэн бэшэг соогоо ООН-ой дэргэдэ байдаг Замбиин саг үргэлжын түлөөлэгшэ Вернон Д. Мваанга мэдээсээ. Африкын бэеэ даанги гүрэнүүдтэ эсэргүү Португалиин харата ябуулгануудай үедэ хоёр хүн шархатаа.

Португалиин колонизаторнуудай эзэрхэг түримхэй ябуулганууд тухай Замбиин гомдолые хаража үзэхын тула ООН-ой Аюулгүйн Советэй заседаниин зарлагдаха үдэр Советэй гэшүүдэй зүбшэлжэ дүүргэһэнэй һүүлээр, тусхай гуримаар соносхогдохо.

„Аполлон-11“ онгосын ниидэлгэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Н. Армстронг, Э. Олдрин, М. Коллинз гэжэ гурбан космонавттай «Аполлон-11» замбуулинай онгосо хоёрдохи үдэрөө ниидэлгээ үргэлжэлүүлһээр.

Газарые тойрон дабшаха замда, тэрэшэлэн һара тээшэ ниидэхэ замдаа гараһанай һүүлээр космонавтнууд телевизионно дамжуулгануудые хээ. Тэдэнэр 100 мянган километр зайһаа Газарай дүрэ зураг дамжуулаа.

Онгосын таһалгануудай һууринуудые майн 16-да һэлгүүлхэ үедэ туһалагша двигательнүүдэй түлишэ нэгэ бага үлүүгээр гаргашалагдаа. Гэбэшье ниидэлгые хүтэлбэрилэгшэдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, ниидэлгые үргэлжэлүүлгэдэ тэрэнь һаад хэхэгүй.

Эртэ үглөөгүүр онгосын экипажай амарха саг эхилжэ, тэдэнэр 9 час болотор амараа. Ниидэлгын программаар хараалагдаһанай ёһоор, онгосын ниидэлгын замые хубилгаха хүдэлмэри хэгдээгүй.

ХОЁР ГҮРЭНЭЙ ХООРОНДОХИ ХЁМОРООН ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Сальвадор Гондурас хоёрой хоорондохи тулалдаанууд июлиин 16-най үдэр үргэлжэлөө. Сальвадорой хилэһээ 8 километртэ оршодог, Гондурасай Нуэва-Окотопеке гэжэ хото шадар шанга тулалдаанууд болоно гэжэ ЮПИ агентствын корреспондент Тегусигальпһаа мэдээсэнэ. Тус хотын 10 мянга үлүүтэй зон буттадаа городһоо хажуу тээшээ гаргагданхай. Дайлалдаанай газарта Гондурасай сэрэгүүд нэмэжэ эльгээгдээ.

Ниислэл хотоһоо 120 километр зайда оршодог райондо Сальвадорой парашютистнүүд буугаа гэжэ Гондурасай тусхай коммюнике соо мэдээсэгдэнэ.

Сэрэгэй ябуулгануудай эхилһээр Гондурасай мянгаад хүн алуулһан гү, али шархатаһан байна.

Гондурасай гадаадын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй секретарь Тибурсио Кастильо энээн тухай мэдээсээ.

Энэ хёмороо зайсуулха зорилготойгоор зэбсэг хэрэглэхэ ябадалаа дары түргэн болюулаад, эбэй хэлсээ хэжэ эхилхые уряалһан адлирхуу телеграммануудые Сальвадорой ба Гондурасай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдтэ ООН-ой генеральна секретарь У. Тан эльгээгээ.

Дайсанай һайтар зэбсэглэгдэһэн ехэ хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн, өөрынгөө газарые хамгаалхын тула Гондурас тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ баатай болоно гэһэн удхатай харюугай телеграмма ООН-ой дэргэдэхи Гондурасай түлөөлэгшэ У. Танда барюулаа.

Монгол хэлэн дээрэ хэблэгдээ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдай барлан гаргаһан В. И. Ленинэй хуряангы намтар монгол хэлэн дээрэ Улаан-Баатарта хэблэгдэбэ гээд МОНЦАМЭ агентство мэдээсэнэ. МНРП-гэй ЦК-гай соёл сурталай таһаг энэ номдо нэмэлтэ болгон, «Монгол арад Ленинэй зааһан замаар» гэһэн бүлэг оруулаа.

В. И. Ленинэй «Хилын саанаһаа эльгээһэн бэшэгүүд» монгол хэлэн дээрэ тон олон хэһэгүүдээр толилогдон гараа.

КАНАЛ ШАДАРХИ БАЙДАЛ

КАИР. (ТАСС). Суэцкэ канал шадар Израилиин сэрэгшэдэй харата ябуулга үргэлжэлһөөр.

ОАР-ай сэрэгэй командованиин түлөөлэгшын мэдээсэһэнэй ёһоор, Израилиин сэрэгшэдэй катер Аз-Заафаран тосхон шадарһаа Суэцкэ гарамай эрьедэ дүтэлхые оролдоо. Египедэй харуулай пост урдаһаань шангаар буудажа, тэрэниие гэдэргэнь намнаа.

Египедэй командованиин түлөөлэгшын хэлэһэнэй ёһоор, Суэц, Порт-Тауфик, Ад-Дарса шадархи каналай урда хубида июлиин 16-най үдын хойно буудалдаан үргэлжэлөө. Египедэй артиллери хүсэ ехэтэйгээр буудажа, Израилиин сэрэгшэдэй буудалгые замхаагаа.

Расис засагаархид хашалта хэнэ

ДАР-ЭС-САЛАМ. (ТАСС). Үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг ЮАР-ай правительство түрүү үзэл бодолто патриодуудые мүрдэжэ, хашажа байһаар. Иоганнесбургһаа мэдээсэһэнэй ёһоор, Нобелевскэ шангай лауреат, наһа бараһан Лутулиин түрэл болохо доктор Паскаль Нгакане расис засагаархидай һабарта ороо. ЮАР-ай засагаархид «Коммунис ябуулга дараха тухай хуулияа» үндэһэ болгон, политическэ суглаанда энэ докторой хабаадаха эрхыень табан жэлэй болзороор хаһаа.

США хэндэ туһалнаб

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-гай правительство хариин гүрэнүүдтэ сэрэгэй туһаламжа үзүүлхэ программаяа бэелүүлхын тула 375 миллион доллар табихыень конгрессһээ гуйба.

Сенадай Гадаадын хэрэгүүдэй комиссиин гэшүүдэй үзэмжөөр табигдаһан мүнгэ зөөри үгэхэ тухай асуудал дэмжэхыень уряалха зуураа, сэрэгэй туһаламжа үзүүлхэ программа «США-гай ханинар болон союзнигуудта буу зэбсэг дамжуулан үгэхэ политикын» нэгэ хубинь болоно гээд США-гай обороны министр М. Лэйрд мэдүүлээ. Грециин, Тайванай, Урда Корейн арадта харша, хархис засагаархидые США «ханинартаа» тоолоно. Америкын министрэй хэлэһэнэй ёһоор, энэ мүнгэ зөөриин 90 процентнь тэдэнэртэ үгтэхэ юм. Эдэ оронуудые Лэйрд «США-гай обороны гол хүсэн» гээд нэрлээ.

ХАДХУУРТА ТҮМЭРӨӨР ХҮРМЭГДЭҺЭН ОЛТИРОГ

«Азидахи энээнһээ ондоо ямаршье газарта Холбоото штадууд иимэ сүлөөтэйгөөр, дуран соогоо зэбсэгтэ хүсэнүүдээ байрлуулжа бирахагүй юм. Окинавада ямаршье буу зэбсэг, ямаршье сэрэгүүдээ абаашаха аргатайбди. Азиин ямаршье райондо зэбсэгтэ хүсэнүүдээ энэ олтироһоо абаашажа шадахабди. Азиин ямаршье оронтой дай хэхэ болоо һаа, сэрэгүүдээ хангажа шадаха угаа томо бааза Окинавада байгуулааби. Эндэ иимэ сүлөөтэй, дуран соогоо байдаг туладаа Азиин ондоо ямаршье хубиинхиһаа үлүү ашагтайгаар манай сэрэгүүд дайн байлдаа хэхэ аргатай». Рюкю архипелагай ахамад комиссарай тушаал һая болотор эзэлжэ һууһан американ генерал Анджер тиигэжэ сэхэ хэлэһэн байна. Зоболонто энэ олтирог тухай репортаж бэшэхэ зуураа, «Монд» газетын корреспондент Ален Бук генералай хэлэһэн тэдэ үгэнүүдые дурдалсаһан байха юм.

Японой энэ бишыхан олтирогой абяа шэмээгүй, хон-жэн байһаншье саг байгаа юм. Мүнөө олтирог заха зайгүй онгилогдошонхой. Олтирогой табанай нэгэ хубидань шахуу — 208 километр территори дээрэ США-гай сэрэгэй 117 бааза байрланхай. Америкынхидэй бариһан харгынуудай хажуугаар халхууртай проволоко олон дабхараар татаатай. Проволокын саана — аэродромууд, ниидэхэ харгынууд, полигонууд, казарманууд ба захиргаанай гэр байшангууд.

Рюкю олтирогууд дээрэ Америкын 40—45 мянган солдадууд байдаг гээд А. Бук бэшэнэ. Тэдэнэй зариманиинь Номгон далайн баруун талада байрладаг США-гай сэрэгүүдэй бүхы зэбсэг түхеэрэлгэ бэлдэжэ үгэдэг юм. Нүгөөдэ зарим хубинь — партизануудтай тэмсэхын тула һургагдаһан тусхай отрядууд. Мүн тэрэшэлэн далайн пехото ба ракетнэ сэрэгүүд Окинавада байрладаг.

«Тээд эгээл габшагай хүсэниинь авиаци болоно,— гээд журнал бэшэнэ. — Бомбардировщигуудай гурбан эскадрили, истребительнүүдэй соединени, «Мейс-Б» гэжэ ракетэнүүдэй хоёр бүлэг тэрэ авиациин тоодо оролсоно. Олтирог дээрэ баазатай угаа томо заправщик-самолёдууд Номгон далайн баруун таладахи бомбардировочно авиациин добтолхы хүсые дэмжэлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэдэг».

1968 оной февраль соо эндэхи баазада ерэһэн «В-52» гэжэ томо самолёдууд Вьетнамые бомбодохоёо хэдэн удаа ниидэһэн байна. Дай дэмжэхэ зорилго олтирогтохи хангалгын сэрэгүүдэй урда табигданхай.

Мүн тэрэшэлэн Окинавые Хойто Корей дээгүүр тагнуулай ниидэлгэ хэхэ бааза болгоно. «Пуэбло» гэдэг судныи баригдаһанай һүүлээр авиационно соединенинүүд Окинава худар нэмэжэ ошоо бэлэй.

Эндэхи улад зоной хэсүү хүндэ байдал тухай репортаж доторoo Ален Бук тодорхойгоор бэшэнхэй. Газар тарялангай ажалда үлэмжэ таарамжатай районуудые шэлэжэ, американ командовани сэрэгэй барилгануудые хэһэн байха юм.

Окинавадахи хуули засагые имагтал Америкын верховно комиссар гартаа барижа байдаг. Окинаваһаа хүн гаража ошохо гэхэдээ документтүйдэжэ ядардаг. Үнэндөө тэндэхи зон хэнэйшье эрхэтэн бэшэ — американецшье, японшье бэшэ — болошонхой. Тэдэнэй аша туһа аршалха посольство нэгэшье оронда байдаггүй. Окинавын хүн Токио ошоходоошье верховно комиссариадһаа табилта абаха ёһотой юм».

Окинавада хоёр янзын, хоёр дабхар сууд бии. Тэндэхи суудуул американ сэрэгэйхидые гэмтэ ябадалайнь түлөө сууллэхэ эрхэгүй. «Вьетнамһаа, байлдаанай газарһаа ойро зуураар табиглажа иишэ ерэһэн солдадууд эндэхи хуулиин заршам сахиха юм гэжэ һанаадшье үзэбэл, ойлгосотой болохо,— гээд Ален Бук бэшэнэ. — Жэл бүри хэдэ мянган гэмтэ ябадал гаргагдадаг. Тээд гэмтэ хэрэгэйнь түлөө американ солдадуудые сүүдлэхэ зүбшөөл Окинавын сүүдтэ нэгэшье дахин үгтөөгүй юм».

Олтирог дээрэ тон олоороо сугларһан американ сэрэгүүдэй горючиин хаядаһаар үһа бузарлан хорлолог ушар, абяанһаа хурдан самолёдуудай саг үргэлжын шоорээн-түерээн, ядерна дайн эхилээ һаа гү, али ямар нэгэн гэнтын уршаг толхоршье тохёолдоо һаа — Окинава олтирогой сум үгы хэгдэхэ аюул арад зоной дунда ехэ зэбүүрхэл үүсхэнэ.— гээд «Мондын» корреспондент бэшэнэ. Булимтарагшадые намнаха эрилтэ улам шангаар табигдадаг болоод байнхай.

(АПН).

РЕПОРТАЖ

ДАХИН УШАРТАРАА!

...лозунгнуудаар шэмэг... хоёр ехэ автобус гүрэ... тээшэ дүтэлнэ. Автобу... үбсүүндээ улаан галстугүүһэн эдир лениншүүд ...үнуудаа шэнхинэсэ дуу...

...даа манай Түнхэнэй ай... пионернүүд аха дүү Мон... ...ой эдиршүүлтэй уулза... ...ожо ябаба. Хада газарай ...гэ гэбэл үгсүүр болохо ...гэбэл оёргүй юумэ руу ...мэтэ уруудашаха юм. Эрхүү гол хөөһэтэй, ...түргэн гэгшээр доошоо ...ойроод сэсэг набшата ...алгээһэн ой модон.

...ноймнай нангин хилэ ...а. Манай хилэ сахиг... ...баяртайгаар эдир хү... ...агадые угтаба. Монгол ...үлеэжэ байхадаа, пио... ...аха нүхэдтээ һонирхол... ...өөрэлдэжэ үрдибэ.

...гүй хилын нүгөө талаһаа ...анаар шэмэглэһэн машинн... ...таргадаба. Энэ хадаа ...пионернүүд уулзалганда ...ерэбэ гээшэ. Пионернүүдэй духовой оркестрэй һүртэ хүгжэм доро тэдэ хонгёо шангаар дуулалдаһаар, бидэндэ дүтэлэн ерэбэ.

Машинаһаа бууһан монгол пионернүүд жагсаад байһан манайхинай тушаа урдань ерэжэ, жэрылдэн зогсоодхино. Оркестр аха дүү хоёр гүрэнэй гимннүүдые гүйсэдхэбэ.

Тэрэнэй һүүлээр хүтэлбэрилэгшэдынь амаршалгын үгэнүүдые андалдаба. Удаань пионернүүд танилсангаа, гар гараа барилсан мэндэшэлэлсээд, бэе бэедээ талын сэсэгүүдые бэлэглэбэ.

Эндэһээ пионернүүдэй хоёр отряд СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Нарата (Солнечный) гэжэ экспедицын хүдэлмэрилэгшэдтэ айлшаар ошоо. Харгымнай хада өөдэ үгсэнги, тиимэһээ огторгойдо дүтэлһэн шэнгибди. Далайн нюрууһаа 2500 метр дээшэлхэдээ, экспедициинхидтэ хүрэжэ ошобобди.

Шэнжэлэгшэд аха дүү хоёр оронуудай пионернүүдэй түлөөлэгшэдые баяр баясхалантайгаар уттажа, юу хэдэгээ, ямар зорилго бэелүүлжэ байһанаа хөөрэжэ үгэбэ. Геологиин эрдэмэй кандидат, газарай суранзан хүсые шэнжэлэн үзэдэг институдай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ Р. Теплицкаягай хөөрөөе үхибүүд һонирхон шагнаа. Һүүлдэнь үхибүүд телескопоор нара хаража, ехэл хүхеэ даа.

— Наран болобол,— гэжэ Теплицкая хөөрэнэ,— манай бүмбэрсэг шэнги баһал монсогор, голоо тойрожо эрьелдэдэг. Газарай хоногоор тоолобол, хорин зургаан сүүдхэ соо нэгэ дахин голоо тойродог гээшэ.

Үхибүүд үшөөшье олон һонирхолтой юумэ эндэ үзэбэ, яһала ехэ юумэ мэдэжэ абаба.

Эрдэмтэдтэ баяр хүргөөд, пионернүүд тэндэ ойрохон оршодог Монд һууринда ерэбэ. Эндэ нүхэр ёһоной мүрысөөн спортоор болоо.

Үдэшэлэн клубта пионернүүд сугларжа, нютагай зонтой уулзаба. Монгол айлшад зугаа наадаяа харуулжа, сугларагшадые хүхеэһыень хэлэлтэшьегүй даа. Наадайнь программада монгол дуунуудһаа гадна, буряад,ород, поляк дуунууд оролсоо ха юм...

Үглөөдэрынь манай эдиршүүл монгол нүхэдтөө айлшаар мордобо. Хубсугул нуурта ойро оршодог Түртэ гэжэ нютагта ошоо. «Сүхэ-Баатар» гэжэ онгосоор нуур дээгүүр аяншалжа, үхибүүд хүхюун гоёор дуу дуулалдаа. Түртэ нютагай түүхэ тухай һонин хөөрөө шагнаа.

Һүүлээрнь баһал нүхэр ёһоной спортивна мүрысөөн эхилжэ, урилдаан, барилдаан ехэл һонирхолтойгоор үнгэрбэ. Тус мүрысөөндэ монгол пионернүүд илаа.

Үдэшэлэн мүн лэ Түртын клубта хүн зон олооро сугларба. Орой болотор зугаа наадан, альга ташалган замхаагүй.

...Үглөөдэрынь манайхин нютагаа бусалай. Монгол нүхэдынь Бургааса нютаг хүрэтэр шэнэ танилнуудаа үдэшэбэ. Богонихон болзор соо сугтаа байгаашье һаа, эдир нүхэд ехэл түргэн эжэлшэшоо. Бэе бэеһээ һалажа ядан хахасахыень харахадаа, досоо уярмаар һэн.

— Дахяад ушартараа баяртай,—гэлдэн совет, монгол пионернүүд гар гараа шангаар адхалсаа.—Ушартараа!..

Ильичэй ашанарай эмхидхэһэн тус уулзалган Ленин багшын түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаа.

Л. ИРИНЦЕЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Хани халуун уулзалга. 2. Спортоор мүрысөөндэ шалгарагшадта грамота, вымпел барюулагдана.

Авторай фотонууд.

ҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЭЙ ХАРАА БОДОЛ

...КПК-гай «вождь» гэжэ ...хэбээ гадна, тэрэниие һэлгэ... —Линь Бяо нэрлэгдэһэн бай... ...ь Бяо тэрэнэй, «эгээн дүтын ...», тэрэнэй «хэрэгые үргэл... ...шэ» мүн гэжэ хэлэгдэнхэй. ...э хүндэ һүгэдэн шүтэлгын ...жэнүүд бии: Мао Цзэ-дун ...харaa шугамые бэелүүлнэ, ...нь Бяо тэрэнииень үргэл... ...Энэ хадаа хамтаараа хү... ...хэ жама ёһые нюуса бэ... ...жэ байһан сэхэ баримта

...изм байгуулха хэрэгые ...болюулга. КПК-гай VIII ...тадта социализм байгуулха ...й түсэб соносхоһон юм. Энэ ...үндэһэ һууринь ороноо со... ...ёһоор индустриализацилга ...лэй. Промышленна болон ...ахын үйлэдбэриие хүгжөө... ...эһэ һуури дээрэ арадай ...ына болон культурна хэм... ...шадань дээшэлүүлхэ зо... ...гдаа һэн.

...ай IX съезд Хитадта со... ...байгуулха тодорхой түсэб ...гүй, харин «генеральна ...«ехэ алхам» тухай нэрээ ...лозунгнуудые дахинаа дабтайна. Гурбадахи табан жэ... ...бэй хэр зэргэ дүүргэгдэжэ ...тухай съездын документ до... ...шье үгэ хэлэгдээгүй.

...ис ёһоор индустриализа... ...ра шугам «хүдөө ажахы ...й ажахын эшэ үндэһэн» га-

һэн Мао Цзэ-дунай заабари захиралтаар һэлгэгдэбэ. Хитадай ажалшадай ажаһуудалые һайжаруулха зорилгонууд тухай үгэ гарагдаагүй. Түрүүшын ээлжээндэ экономико бэшэ, **харин политикые табиха гэһэн марксис бэшэ үгэнүүд дахинаа дабтагдана. Социализм байгуулгын үедэхи гол зорилго хадаа үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ бэшэ,** харин «ангиин тэмсэлые» зорюута хурсадхаха ябадал соносхогдоно.

«Ангиин дайсадтай» тэмсэхэ гэһэн халхабша доро парти доторхи ондоо бодолтониие хюдалга. Линь Бяогой тоосоото элидхэлэй горитойхон хубинь Хитадта «ангиин тэмсэлдэ» зорюулагданхай. Ямар «ангиин тэмсэл» тухай эндэ хэлэгдэнэб? Мүлжэгшэ этэгээдүүд, буржуази, урданай помещигүүд болон нюдарган баяшуулда эсэргүү гү, али КНР-тэ нюусаар эльгээгдэдэг Чан Кай-ши ба Америкын империалистнуудай тагнуулшалта эсэргүү хитад ажалшадай тэмсэл тухай хэлэгдэнэ гээшэ гү? Үгы. Парти доторхи ондоо бодолтондо гэхэ гү, али Мао Цзэ-дунай антиленинскэ балмад ёһоной дотоодын ба гадаадын политикые зүбшөөдэггүй хитад коммунистнуудта эсэргүү тэмсэл хэхэ тухай хэлэгдэнэ.

«Культурна революциин» үедэ Мао Цзэ-дунай политикын зүб байһанда һэжэглэһэн, Хитадтахи байдалые зүбөөр сэгнэһэн Хитадай олон мянган коммунистнууд хашалта хаалтада ороһон байна. Мао 1963 ондо иигэжэ мэдүүлээ һэн: «Хэды сагай үнгэрһэн хойно, эгээ багань хэдыхэн жэл, арбаад гаран жэл, эгээ ехэнь хэдэн арбаад жэлэй үнгэрһэн хойно бүхы орон дотор контрреволюци болож, хуушан байдал заатагүй тогтохо, парти ревизионис парти, фашис парти болон хубилха ба бүхы Хитад үнгэ зүһөө хубилха байна. Мао иигэжэ контрреволюционно хубилалтын аюулаар КПК-дахи үнэн зүб хүсэнүүдтэ харата муухай сохилто хэхэ гэһэн һэдэлгээ далдалжа байгаа һэн. Энэ үнэн сэхэ хүсэнүүдые хюдахын тула Мао бүхы зэбсэгүүдые хэрэглээ. Нэн түрүүн, «арадай сүлөөрэлгын арми зүүнэй үргэн олониитые дэмжэхэ ёһотой!» гэһэн лозунг гаргажа, армиие хэрэглэһэн байна. Тэрэ хадаа пролетариадай диктатура тухай марксизм-ленинизмын һургаалые хазагайруулаа. Тиихэдээ тэрэнэй талые—хүсэ хэрэглэхэ талыень абаад, нүгөөдэ гол талыень—байгуулха талыень хаяһан байна. Маогойхид пролетариадай диктатура тухай лозунгые марксистнууд-ленинецүүдые усадхахын ба Мао Цзэ-дунай өөрынь засагай гуримые бэхижүүлхын тула хэрэглээ.

КПК-гай IX съезд дээрэ домогто «дайсадтай» тэмсэхэ тухай, «ангиингаа зэргэнүүдые» сэбэрлэхэ тухай ехэ хэлэгдээшье һаа, Хитадтахи мүлжэгшэ һүүлшын анги болохо буржуази тухай абяа гараагүй. «Культурна революциин» шэнэ шата соносхогдоо. Тэрэ хадаа тэмсэлэй, шүүмжэлэлэй ба шэнэдхэн байгуулгын шата гэжэ нэрлэгдээ. Энэнь орон доторхи бүхы түрүү хүсэнүүдтэ үргэлжэдэнь маогойхидой хэһэн саашанхи добтолго болохо юм.

Совет орондо эсэргүү политикые шангадуулха хараа бодол. Совет орондо харша ябуулга болбол мүнөөнэй хитад хүтэлбэрилэгшэдэй гүрэнэй тусхайта политика болонхой. Зүгөөр хэрбээ энэ политикые саг сооһь һэргээжэ байгаагүй һаа, унтаржа болохо юм. КПК-гай IX съездые Совет орондо харша ябуулгануудай оршон байдалда үнгэргэхын тула, тиигэжэ Мао Цзэ-дунай хараа шугамые «зүбтүүлхын» тула Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд Совет орондо харша ябуулгануудые хэхэ түсэб уридшалан зохёоһон байна. Съездын болохын урда тээ, 1969 оной мартын 2-то тэдэнэр Даманский гэжэ совет олтирог дээрэ шуһатай, зэбсэгжэһэн һүйдхэлтэ ябуулга хээ. Энэ ушарые мүн удаа тээнь мартын 14—15-да энэл олтирог дээрэ болоһон бүри ехэ һүйдхэлтэ ябуулгануудые маогойхид Совет орондо харша ниитэ кампани орон дотороо дэлгэрүүлхын тула хэрэглээ. Энэнь съездые үнгэргэхэ соёл сурталай талаар бэлэдхэл болоо. Линь Бяогой тоосоото элидхэл Советскэ Союзда, КПСС-тэ эсэргүү хоро шараар элбэг байгаа, хитад-совет хилэ тухай асуудалые буруугаар харуулаа.

Совет-хитадай хилэ дээрэ Хитадай зүгһөө һүйдхэлтэ ябуулгануудай олошорһонтойнь дашарамдуулан, Советскэ правительство энэ жэл хоёр дахин Мэдүүлгэ (мартын 29, июниин 13) хэжэ, хэлсээнэй столдо һуухые КНР-эй правительствые уряалһан юм. Хилын зарим тодорхойлогдоогүй асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тула 1964 ондо Пекиндэ болоһон зүбшэлдөөе һэргээхэ тухай СССР-эй правительство дурадхаа һэн. Тиихэ зуураа, СССР-эй правительство совет хилые Хитадай талаһаа эбдэлэн ямаршье һэдэлгэ зохихо харюу абаха гэжэ шууд сэхэ мэдүүлээ һэн.

Пекинэй хүтэлбэрилэгшэд орон дотороо Совет орон тушаа харша байдал байгуулхын тула, экономическа ехэ бэрхэшээлнүүдһээ арад олониитын анхаралые зайлуулхын тула, өөрынгөө ехэ яһатанай дээрэлхүү шовинис политика ябуулхын тула хилын асуудалые хэрэглэнэ.

КПК-гай IX съездын шиидхэбэриин үндэһөөр Совет орондо харша үзэгдөө дуулдаагүй ехэ кампани Хитадта эхилээ. Совет орондо харша ябуулганууд, мүнөөнэй хитад хүтэлбэрилэгшэдэй хэрэг Хитадай Коммунис партиин, бүхы хитад арадай аша туһатай холбоогүй юм. Хитадай национальна талаараа һэргэн хүгжэлтэ, тэрэнэй социалис замаар дабшалта имагтал СССР-тэй, социализмын бусад оронуудтай, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнтэй аха дүүгэй хани барисаа, харилсаа холбоо байгуулгын замаар туйлагдаха юм. Имагтал энээниие хараадаа абажа, манай парти Хитад тушаа политикаяа бэелүүлнэ. Парти болбол уласхоорондын зүблөөн дээрэ Хитадай асуудалаар КПСС-эй делегациин баримталһан хараа шугамые нэгэн дуугаар баталаад, — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай июниин (1969 он) Пленум мэдүүлбэ.—Хитадай мүнөөнэй хүтэлбэрилэгшэдэй антиленинскэ үзэл бодолой заабаринуудта эсэргүү эбсэшэгүй үзэл сурталай тэмсэл ябуулха юм. Мүн эб таһалха политикадань эсэргүү, гадаадын политическэ ехэ яһатанай дээрэлхүү хараа шугамда эсэргүү тэмсэл ябуулха байна. Коммунизм байгуулжа байһан совет арадай аша туһые ямаршье аюулһаа хамгаалхын тула манай парти бүхы хүсөөрөө оролдоно. Тиихэ зуураа совет, хитад арадуудай үндэһэн эрилтэнүүд адли юм гэжэ КПСС мэдэрнэ. Хитад арад тушаа совет арадай хани барисаанай талархалые, мүн Советскэ Союзда, бусад социалис оронуудта хитад арадай талархалые манай парти саашадаашье дэмжэжэ, хүгжөөжэ байха.

Совет ороной бүхы коммунистнууд, бүхы ажалшад ленинскэ партиин энэ шууд сэхэ интернационалис хараа шугамые нэгэн һаналаар дэмжэнэ.

В. СИДИХМЕНОВ.

(АПН).

ШЭХЭНЭЙ ШЭМЭГ НЮДЭНЭЙ ХУЖАР

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:
- *Сибирь болон Алас-Дурнын выставкэ.*
- Уран шүлэгэй долгин.
- Арадай аман зохёолһоо.

ҺОНИН НОМ. С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

БУРЯАДАЙ УРАН ЗУРААШАД ВЫСТАВКЭДЭ БЭЛДЭНЭ

В. И. Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэй ойе угтуулан, Россия Федерациин культурын ажабайдалда һонирхолтой ушар тохёолдохонь — «Сибирь ба Алас-Дурна зүг» гэһэн зональна гурбадахи выставкэ нээгдэхэнь.

Тус выставкэ Улаан-Үдэ хотодо байгша оной ноябрь һарада эмхидхэгдэжэ, тэндэ Приморско ба Хабаровска хизаарнуудай, Буряадай ба Яхадай АССР-эй, Магаданай, Эрхүүгэй болон Шэтын областьнуудай уран зураашадай бүтээлнүүд табигдаха юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ Буряад ороной уран зураашад ехэ тухашаранги, сүлөөгүй ажаллажа байна. Графигууд, скульпторнууд, плакатистнууд, театрай сценэ шэмэглэгшэд, арадай уран бүтээлшэд бултаараа тус тустаа түсэб табижа, хэхэ юумэеэ хэнэд.

1964 ондо Хабаровскда болоһон, 1967 ондо Владивостогто үнгэрһэн зональна выставкэнүүд дээрэ, жэшээнь, манай эндэхи уран зураашан Александр Казанский Байгал тухай зурагуудаа табин харуулжа, «Тосхондо түрүүшын трактор» гэжэ зурагаа Георгий Павлов абаашажа, хүн зоной анхарал нилээд татаһан байха юм. Нүхэр Казанскиин зурагуудай удха орёо бэшэ, олон янзын нэрэ хэрэглээгүйшье һаа, Байгалай гайхамшаг һайхан байгаалиие үнэншэмэ эли тодоор, тон зүб зүһэ үнгэтэйгөөр элирхэйлһэн байдаг. А. Тимин, М. Шестакова гэгшэдэй табиһан театрай шэмэглэл болон хубсаһануудай эскизүүдые хаража үзэхэдэ, зүжэгэй удхые тэдэнэй гүнзэгыгөөр ойлгодог, мэргэнээр тодорхойлжо шададаг байһаниинь элирээ һэн. Александра Сахаровская буряад арадай «Гэсэр» гэжэ баатарлиг туужын удхые барлагдаһан зурагуудаар харуулхадаа, номой гравюрые, үльгэрэй удхые адли шудалһанаа элирхэйлээ. Е. Неволинагай бүтээлнүүдые абажа үзөө һаа, тэрэ «Буряад эхэнэр тухай повестьнуудые» олон графическа зурагуудаараа шэмэглээ. Тиихэдээ буряад арадай угалзануудые хэрэглэхэһээ гадна, бэеын хүдэлөө харуулһан зурагар элихэн шугамуудые тон зохидоор тааралдуулан гаргаа.

Тэрэшэлэн уран зураашад Д. Баженов, М. Оленников, Д. Дугаров, М. Метелкина гэгшэдэй бүтээлнүүд олон шэнэ онол аргануудые хэрэглэһэнээрээ магтуулаа бэлэй.

Мүнөө болохоёо байгаа выставкэ хүн түрэлтэнэй гайхамшаг багша В. И. Ленинэй түрэһөөр зуун жэлдэ зорюулагдаһан тула угаа ехэ хүндэтэй, харюусалгатайшье байха юм. Зурагуудынай удха түгэлдэршье, уран хурса найруулга, шанартайшье байха ёһотой. Энэ талаар Казанскиин «Иимэ нарти бии юм!» гэжэ зураг, Рудиин «Шушенскадахи туяа гэрэлнүүд», Павловай «1924 оной январь һарада», Окладниковай «Ленин ба Сүхэ-Баатар», Дугаровай «Совет засагай түлөө», Оленниковэй «Нэгэн һаналтайгаар» болон бусад зурагууд нилээд һонирхолтой байхаар хүлеэгдэнэ.

Тус выставкэ үнгэрһэн гурбан жэлэй турша дотор Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй уран зураашадай ямар амжалта түйлаһыень бүридхэн сэгнэхэ юм. Эндэ удхынгаа, зуралгынгаашье талаар Буряадай урашуулай бүтээлнүүд хүн зоной анхарал һайсахан лэ татаха байха.

Республикымнай хото город болон хүдөө нютагуудай ажабайдалые ажаглан харабал, айхабтар олон темэ, шэнжэ шанарнуудые оложо, гаргажа болоно. Энэ талаар СССР-эй уран зураашадай холбооной Буряадтахи таһаг яһала ехэ юумэ хэнэ. «Сэсэглэн һалбарһан Буряад орон» гэжэ зурагые М. Метелкина нилээд уран хурсаар бүтээжэ байна. «Индустриальна Улаан-Үдын хойморто» гэжэ зураг Т. Рудь, «Сэлэнгэ», «Сэлэнгэ» гэжэ байгаалиин лирическэ зурагые М. Оленников, «Һур харбалгаар буряадай чемпион Батожаб Бальчинов», «Урлагша Сосор Санжиев» гэжэ зурагуудые Ю. Чирков, «Геологууд» гэжэ хэдэн зурагуудые Г. Москалев дүүргэжэ байнад.

Гэхэтэй хамта республикын ори гансахан скульптор Эрдэни Цыденов тухай дурдангүй үнгэржэ болошоор бэшэ. Тэрэ халаа «Буряад ороной басаган», «Студентнэр», «Мүнөөнэй хүнэй портрет» гэһэн угаа һонирхолтой бүтээлнүүдые бэлдэбэ.

Гадна энэ выставкэ дээрэ уралан шэмэглэлгын болон промышленна искусствын янза бүриин зохёолнууд харуулагдаха. С. Ринчиногой «Сэсэгтэ нуга» (гобелен), Б. Зодбоевой «Һэрилгэ» (панно), Н. Намсараевай «Сагаан үбгэнэй хатар», «Загаһа бариһан хүбүүхэн» (дабтажа бүтээһэн), А. Хомяковой «Мэргэн буудагша» (керамика), Э. Аюшеевэй «Һайндэр» (фрескэнүүдэй маягтай). Б. Энкеевэй «Барилдаашад» (шэмэглэлгын пластина) болон бусад бүтээлнүүд харагшадые урмашуулха бэзэ.

Манай уран зураашад гансахан лэ станкова дүрэ маягуудаар хизаарлангүй. харин улад зоной ухаан мэдэрэлдэ нүлөө үзүүлмээр шэнэ аргануудые оролдосотойгоор бэдэржэ байна бшуу.

Уран зураашад Г. Баженов, В. Гончар, К. Дульбеев, А. Казанский, Д. Дугаров, Г. Павлов, К. Сергеев, Ю. Чирков гэгшэдэй мэргэжэл шадабаринь жэлһээ жэлдэ улам нарижан һайжарна. Мүн залуушуулай дундаһаа Э. Цыденов, Э. Поликарпов, Б. Зодбоев, В. Галкин, А. Бритова болон бусад хараа байса ургана. Эдэнэр ехэ мэргэжэл шадабари хэрэглэхэ орёо темэнүүдтэ хандахаһаа гадна, мүнөөнэй ажабайдалай ушар хэрэгүүдтэ нилээд боломжотойгоор хандадаг болонхой.

Дурсагдаһан выставкые бэлдэхэ, эмхидхэхэ талаар республикын олониитын, гүрэнэй болон партийна органууд угаа ехэ анхарал оролдолго гаргажа байна. Юундэб гэхэдэ, иимэ выставкэ РСФСР-эй автономито республиканууд дундаһаа хамагай түрүүлэн имагтал манай эндэ үнгэргэгдэхэнь ха юм.

Энэ шухала хэрэгэй урагшатай һайнаар, удха түгэлдэрөөр бүтээгдэхэ байһаниинь гамжаггүй.

В. НИМБУЕВ.

Даши ДАМБ[…]

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮД[…]

ЗҮРХЭМНИ, ДУУН БОЛО!

Олоной хэрэгэй дүлэн руу
Ошотон тэгүүлһэн зүрхэмни,
Одоо яатараа мүнөө ши
Огсом шангаар сохилноши?

США, ФРГ-гэй нохосуудай
Салшажа атомаар байхада гү.

Али арадай Вьетн[…]
Аюулта дайнай ш[…]

Зүбши, тиибэл, з[…]
Зүблэлтэ оронойн[…]
Үнэн тэмсэлэй дуу[…]
Үлгэн замби дээр[…]

СЭСЭ БУЛЯАЛДААН

— Юумэндэ заха гэжэ
байдаггүй,
Юртэмсэ Түбнеэш хараад үзэ—
бүмбэрсэг.
— Түргэн горхон адагтаа
хүрэдэггүй,

Түрэ эхитэй, дэгэл[…]
— Тэмээн гэхэдэм,
ямаан юундэ[…]
Тэнгэри харыш.
Захатай гэжэ[…]

ХАХАСАЛГЫН ШҮЛЭГ

Хайратай инаг гансам,
Харахан нюдэеэ
уһатуулхадажа,
Сээжэндэмни нэнгэн,
Сэдьхэлһээ юундэ ши
гуниг түрэжэ
уярнабши даа?

Аглагхан дэлхэй дээрэ
Аба, эжынгээ
захяа юрөөл түхөөн,
Харгынгаа холо руу

Хабархан байхада[…]
хахасал һанаа[…]
хайлана […]

Залуухан наһанай[…]
Залита хүсэлөө
далитуулхам б[…]
Зааханайм тангилх[…]
Замаймни һайхание[…]
сэдьхэн намха[…]
аятайханш[…]

ХЭЖЭНГЭ

Алиш зүгтэ, хизаарта
Алаг зүрхым татуулһан,
Шэлэл үндэр Шилсааным
Сэдьхэлдэмни һануулһан
Дуулим талын шэмэг,
Дуунайм залаа сэсэг —
Уужам сагаан Хэжэнгэм.
Олон сая жэлиүүдэй
Соло дуудан суурялһан,
Буурал холын түүхэтэй
Буряадыем суурхуулһан

Дуулим талы[…]
Дуунайм залаа[…]
Уужам сагаан […]
Һарын номин толо[…]
Һайхан дура түрү[…]
Залиршагүй одонд[…]
Замыемни гэгүүлһэ[…]
Дуулим талын […]
Дуунайм залаа […]
Уужам сагаан […]

ТАЛЫН ХҮНЭЙ ДУУН

Элдин сагаан дэлхэй дээрэ
Элүүр энхэ, солбон солгёон,
Этигэл дүүрэн, хүсэн түгэс
Ажаһууха
Арюухан лэ!
Дуулим талынгаа һайханиие
Дуулан, магтан,
Жабхалантайб,
Жаргалантайб!

Элдин ногоон дэлхэй дээрэ
Эмниг хүлэг хазаарлажа,
Эрын соло дээшэнь үргэн,
Ажаһууха
Арюухан лэ!
Дуулим талынгаа һайханиие
Дуулан, магтан,
Жабхалантайб,
Жаргалантайб!

Элдин сэнхир дэлх[…]
Энхэ дура сэдьхэ[…]
Эгээл һайхан шүлэ[…]
Ажаһууха
Арюухан лэ!
Дуулим талынгаа һ[…]
Дуулан, магтан,
Жабхалантайб,
Жаргалантайб!

Элдин шаргал дэлх[…]
Элшэ гэгээн наран […]
Эжы, абым юрөөл […]
Ажаһууха,
Арюухан лэ!
Дуулим талынгаа һ[…]
Дуулан, магтан,
Жабхалантайб,
Жаргалантайб!

ТҮНХЭНЭЙ АРШААНДА

Зүүн Саяануудай мундаргануудай хормойдо оршоһон «Аршаан» курорт тухай һураг суу холуур таранхай.

Ороной зүг бүхэнһөө ерэһэн хүнүүд Түнхэн нютагай олон аршаануудые гайхажа, энэ үндэр хизаарай баян дэлгэрые магтажа, гоё һайхан байгаалинень, үзэсхэлэн газарнуудыень ехэл һайхашаадаг.

«Аршаан» курортдо жэл соо хэдэн мянган хүн амаржа үрдинэ, аргалуулна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Аршаан» курортын нэгэ залай хажууда.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ХҮН БҮХЭНДЭ ГЭРЭЛ ХЭРЭГТЭЙ

Наран тухай монгол арадай найруулһан үльгэрнүүд нилээд олон. Тэдэнэй нэгэнэйнь удха богонихоноор хэлээ һаа иимэ.

...Үни сагта һэн ха. Арад зон хүшэр байдалтай байгаа. Сэгээн номин тэнгэриһээ шаража, нюдэ шэмэглэдэг, зүрхэ дулаасуулдаг гансахан лэ Наран тэдэниие баясуулдаг һэн. Хадын саагуур Наранай орохолоор хүнэй байра харанхы. аягүй хүйтэн болошодог байба.

Нэгэтэ арадай баатар Гунан нигэжэ хэлэһэн гэдэг: «Наранай ганса үдэртөө бэшэ, харин һүниндөөшье гэрэлтүүлхыень таанадта хүсэнэб. Тэрээндэ хүрэжэ ошоод, хүн бүхэндэ хэһэг хэһэгээр хубаахам. Үдэр, һүнигүй танай һэеы гэртэ Наран гэрэлтэжэ, таанарые дусаалуулжа байгуужан».

Иигэжэ хэлэһэнэй удаа Гунан баатар мориндоо мордоод, Наранай урдаһаа шуумайса гүйлгэһэн юм гэдэг... Иимэ домог бии юм. Зол жаргал асарха баатар түрэхэ гэжэ арад зоншье этигэдэг байгаа. Зүгөөр үльгэрэй баатар монгол арадта туһалаа бэшэ, харин Хубисхал тэдэниие шэнэ байдалтай болгоо.

Ороноо электрын элшээр хангаха гэһэн шухала зорилго шэнэ засаг урдаа табяа. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай урда тээ Монгол орон өөһэдын электрын элшэ хүсэнэй баазатай болоһон байна. Һүүлэй гушаад жэлэй туршада нилээд олон промышленна барилганууд бодхоогдоһон, карта дээрэ урдань үгы байһан городууд бии болоһон юм.

Электрын элшэ хүсэ хэрэглэлгэ 20 дахин нэмээ. Тиимын тула мүнөө оронойнгоо энергетическэ баазые бури түргэнөөр хүгжөөхэ хүдэлмэри хэгдэнэ.

Республикын зүүн хубида оршодог Чойбалсан хотодо һаяхан ошожо ерэһэн байнаб. Анханда бишыхан тура байһан энэ хото мүнөө томо индустриальна центр боложо байна. Баригдажа байгаа нилээд томо ТЭЦ, инженернүүдэй хэлээшээр, тус хотын «зүрхэниинь» болоно. Чойбалсандахи ашаглалгада үгтэхэеэ байһан предприятинуудые энэ станци электрын хүсөөр хангана.

Станциин томо байшангые тойруулан түхеэрэгдэһэн табсан гэшхүүрнүүдээр ябанаб.

Турбиныень хабсаргажа байһан бүлэг хүнүүдтэй уулзабаб. Тэдэнэй дунда — монгол инженер Бата бии. Энэ станциин хүдэлмэрилжэ эхилхэдэ, Бата тэрэнэй ударидагшадай нэгэн болохо. Мүнөө дээрээ хабсаргагшаар ажаллана.

— Үйлэдбэри һайн мэдэхэ гээ һаа, юрын лэ хүдэлмэришэнөөр хүдэлжэ эхилхэ хэрэгтэй,—гэжэ Бата хөөрэнэ. Иимэл зорилгоор би, минии нүхэд монгол инженернүүдтэй теплоэлектроцентралиие ашаглалгада оруулхаһаа хэдэн һара урид Чойбалсан хотодо хүдэлмэрилхэеэ ерээбди. Һаяар лэ талын городой шэнэ завод, фабрикануудай хоолойнуудһаа утаан бааяжа эхилхэнь. Улам томо боложо байгаа Чойбалсан хотын галнууд һүниндөө хэдэн километрһээ яларан харагдахань. Шэнэ электростанци эдэ галнуудые носоохо байха.

Иигэжэ монгол арадай урданай домог бодото хэрэг болон бэелхэ.

В. КОРОЛЕВ,
АПН — Радиогой корр.

Улаан-Баатар.

ОНТОХОН

„МҮНХЭРЭЛГЭ"

Эртэ урда сагта, эгээлэй зоной барга балар байхада, ноёд баядай нохойшолхо үедэ Амбан гэжэ аргагүй шэрүүн абаритай ноён байһан гэхэ. Тэрэ ноён албата зоноо хүлдөө унагаажа, доро дохюулжа, «аса» гэһэнээ абадаг, «хэ» гэһэнээ хэлгэдэг, «яба» гэһэн тээшээ ябуулдаг байгаа.

Нюрганайнгаа нугытар, хүлэйнгөө хойшо харатар ноёндо заруулдаг байһан албата зониинь тэрэнэй үбгэ наһан боложо үтэлхэ тума «энэмнай бурханайнгаа орондо морилжо, манаа амаруулха. жаргуулха сагынь ойротоо» гэжэ баярладаг, бахархадаг, хүлеэдэг, хүсэдэг болоһон гэхэ.

Үбгэн ноён үтэлхэ тумаа улам өөктэг хэнтэг болоҗо, жэгүүртэ шубуунай ниидээгүй, жиирэй хүнэй ошоогүй газарта ошожо, олдохоёо шухаг юумые олохо гэжэ шэбшэдэг болобо. Алтан дэлхэйһээ хахасажа, араг яһаа үмхирүүлэнгүй, арһа мяхаяа хорхойн хүнэһэн болгонгүй, үхэлэй далайе гаталха гэжэ бодобо.

Нэгэтэ албата зоноо суглуулжа, аргагүй шанга захиралта буулгаба. Тиихэдээ: «Мүнхын аршаан олоҗо, намда хэн асаржа үгэнэб, тэрээндэ дээдын хайра үгэхэб. олоогүй һаатнай хатуу хэһээлтэ амасуулхаб» гэһэн зарлиг тарааба.

Ноёной захиралтаар иимэ хүндэ даабари абаһан зониинь хүйтэн мүльһэ залгижархиһан юумэдтэл амаа ангайнгүй һуубад. Үдэр хоног, һара жэлнүүд үнгэрбэ. Мүнхын аршаан олоогүй хүнүүд толгойн саазаар хэһээлтэ амасажал байгаа.

Тиигэһээр байтар Һанаамгай Мэргэн хүбүүнэй ээлжээн ерэжэ, ноёниие бараалхаха сагынь тилаба. Үлэн шоны хүлдэмэ, үхэрэй эбэрэй хахарма убэлэй хүйтэн нэгэ үглөөгүүр Һанаамгай Мэргэн һахы һалбаг буужа, хоёр хүнэг уһа барьяад, хурдан гүйдэлөөрөө ноёной тээшэ харайба. Газаань газарай хонхор соо уһаяа адхаһан бэеэрээ тэрэ хүбүүн гансахан самсаар ноёнойдо гүйжэ ороод, хүлһэ һалһаа гоожуулан байжа:

— Ноён баабай, зарлигаартнай мүнхын аршаан олдоо, морилжо хүртыт, —гэжэ Һанаамгай Мэргэн доро дохин айладхаба. Бообор малгай үмдэһэн, булган дэгэл хэдэрһэн ноён газаашаа гараба. Һанаамгай Мэргэн газарта адхаатай уһанһаа ама хүрөөд, хүлһөө аршан, тухайгүйхэн тохиножо байба.

— Энэш үнэхөөрөө мүнхын аршаан юм гү? — гэжэ ноён асууба

— Юу хэлэнэ гээшэбта, ноён баабай. Аршаан бэшэ һаань энэ хүйтэндэ хүлһэн юундэ гоожохо бэлэй. Дээдэ түрэлтэ ноён танай буянгаар һанаһан юумэтнай хүсэлдэбэл гээшэ.

— Зай тиигэбэл мүнхын аршаан хүртэжэ, ута наһа наһалжа, удаан жаргал эдлэе даа,—гээд газарта тонгойбо.

— Ноён баабай, лагаа гээшэбта, дэгэлээ тайлыт, малгайгаа абыт. Тиигээгүй һаа тэсэхэгүйлтэ. Намһаа хүлһэнэй гарахые харанагүй гүт, — гэбэ Һанаамгай Мэргэн. Дэгэл малгайгаа тэрээндэ барюулаад, ноён газар дээрэ хэбтэжэ хүйтэн уһа балган гэхэдээ, шүдэниинь хаха ташаба.

— Энэш яагаа хүйтэн юм, яагаад ууха хүнбиб, — гэбэ.

— Аршаанайтнай халуун шанартай, хүсэ ехэтэй гээшэнь аргагүй. Балгахадатнай ямар туһа болохоб. Дээрэ дээрэһээнь гудамхин ехээр ууха хэрэгтэй—гэжэ Һанаамгай Мэргэн «дабһалба».

Ноён хүлд-хүлд байса хүйтэн уһа гудамхижа мэдэбэ. Ээлүүдгүй үргэ аманиинь, үе мүсэнь бээрэжэ, хүхэ сагаан болон ноён шэшэрбэ. Нороһон һахалынь мүльһэндэ няалдажа, толгойгоошье үргэхэ шадалынь барагдаба.

— Зай, ноён баабай, одоол мүнхэрбэт даа,— гэжэ хэлээд Һанаамгай Мэргэн булган дэгэл, бообор малгайень үмдөөд ябашоо нэн ха.

Н. ЦЫБЕНОВ.

Энэ жэлдэ Мухар-Шэбэрэй аймагай үзэсхэлэн һайхан байгаалитай Калиновка тосхоной дэргэдэ «Орлёнок» гэжэ пионернүүдэй лагерь эмхидхэгдээ.

Эндэ һаяхан горныи ирагуу зэдэлээн доро эдир пионернүүд тугаа үргэжэ, аймагай Советэй гүйсэдкомой гэгээрэлэй таһагые даатша А. М. Калашников, пионернүүдэй Байшангай директор Г. С. Румянцева, комсомолой комитедэй секретарь В. М. Белоусов, лагериин начальник, Калиновкын дунда һургуулиин директор В. И. Самсонов болон бусад эндэ амархаяа сугларһан үхибүүдые амаршалаад, хүхюун

ШЭНЭ ЛАГЕРЬ НЭЭГД[…]

дорюунаар сэнгэхыень […]
һүүлэрнь түүдэг […]
үхибүүд түрэлхид болон […]
таа һонирхолтой концер[…]
руулһан, мүн үдэшэ […]
тор түүдэгээ тойрон […]
дануудые эмхидхэһэн б[…]

Мүнөө энэ лагерьта […]
һургуулинуудай хоёр з[…]
һурагшад зунайнгаа […]
һайнаар үнгэргэжэ бай[…]

Р. НИМ[…]

ЭЗЭГҮЙ ОНГОСОНУУД ОКЕАН СОО ОЛДОБО[…]

Июль һарын эдэ үдэрнүүдтэ Атлантиин океан соо эзэгүй хоёр яхта—онгосо олдобо. Тэдэнэй нэгэн—«Вагабонд»—Стокгольм хотын 36 наһатай Пер Оскар Валлин гэгшын байба. Тэрэ хүн апрелиин 26-да океан далайгаар дэлхэйе тойрохо аянда гараһан байгаа.

Нүгөөдэнь—«Тайнмаут электрон» гэжэ гурбан кильтэй яхта Англиин Дональд Кроухарст гэгшэдтэ хабаатай байгаа. Тэрэ хүн Лондоной «Санти таймс» гэжэ газетын уряала[…] гансаараа дэлхэйе тойр[…] толтогүй аянда зориг[…]гэн байба.

Дурсагдагша онгосону[…] скэ аралнуудай оршон[…] Тэдээн дээрэ эдихэ хоол[…] уһан, абаралгын түхеэ[…] гүйсэд байгаа.

Валлин, Кроухарст […] бэдэрэлгэ мүнөө дээрэ[…] байна.

(Т[…]

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Малдаа баян тэжээл бэлдэхын түлөө юу хэжэ байнат?» гэһэн гаршаг доро олон тоото информацинууд. ТАСС-ай шухала материал.

Хоёрдохи хуудаһанда: «КПСС-эй Улаан-Үдын горкомдо» гэһэн рубрика доро статья. «Саг үргэлжын зүблөөн иигэжэ дурадхана» гэһэн В. Кудряшовагай […] «Дуунтаяа тэрэ хахасан[…]һэн очерк.

Гурбадахи хуудаһанда: […] сизмда харша хитад хүтэл[…]шэдэй хараа бодол» гэһ[…] АПН-эй материалнууд. Хи[…] наһаа ерэһэн телеграмма[…]

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «[…]ний огонек».

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ[…]

Манай адрес, телефону[…]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—5[…] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редакт[…] 82-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—6[…] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—6[…] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленнос[…] строительства—61-35, советского строительства и быта—6[…] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, [..] формации—34-05, общественная приёмная—56-62, маш[…] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при С[…]те Министров БурАССР.

Н-02651. Зак. № 6[…]